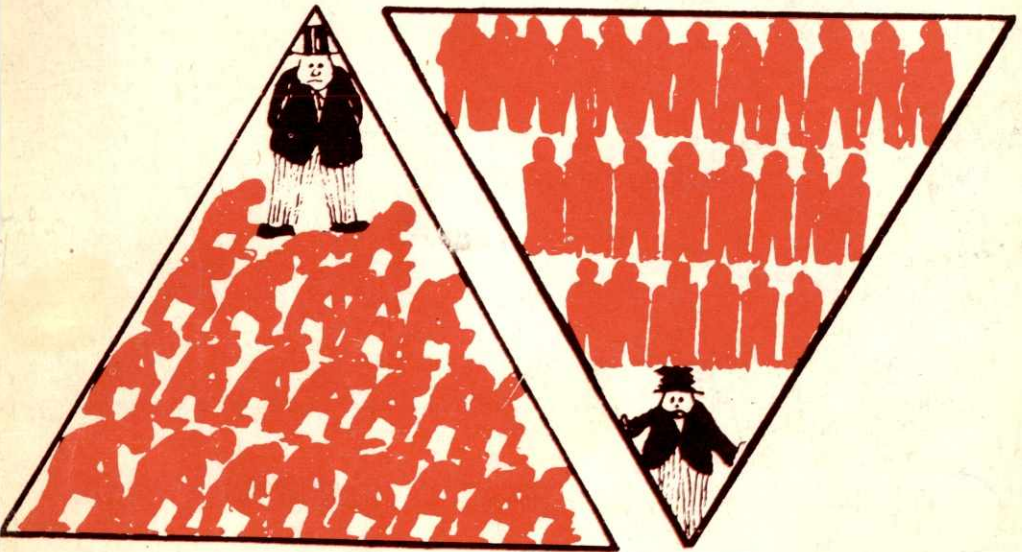

PROLETARIATETS DEMOKRATISKE DIKTATUR

Av Tron Øgrim

Oktober ★

INNHOLDSFORTEGNELSE:

PROLETARIATETS DEMOKRATISKE DIKTATUR

Trenger vi diskusjon om teori?	s. 4
Proletariatets diktatur: Et sentralt kampspørsmål	s. 5
Hva betyr demokrati?	s. 6
Hva betyr diktatur?	s. 6
Norge: monopolkapitalens diktatur	s. 7
Hvorfor revolusjon?	s. 7
Proletariatets klassesdiktatur	s. 8
Sosialisme uten proletariatets diktatur?	s. 9
Da sosialdemokratene skulle lage »sosialisme»	s. 9
Demokrati for folket – diktatur over fienden	s. 10
Hva med Sovjet på Lenins og Stalins tid?	s. 11
Byråkratkapitalismens historiske rotter	s. 12
Opposisjon i Sovjet: de venstresosialrevolusjonære	s. 13
Opposisjon i Sovjet: Trotskistene i 20-åra	s. 14
De store utrenskningene	s. 14
Trotskismen og fascismen	s. 15
Hvem ble rammet av utrenskningene?	s. 16
Hva var feilen med utrenskningene?	s. 17
Hva skilte Stalin fra Krustsjov?	s. 18
Stalins kamp mot revisjonisme og byråkrati	s. 20
Stalin: proletariatets diktatur med feil	s. 21
Kan vi unngå at proletariatets diktatur degenererer?	s. 22
Læren om kulturrevolusjonen	s. 22
Kina: folket kontrollerer lederne	s. 23
Arbeiderkontroll i Albania	s. 24
Veggaviser: Fri, offentlig kritikk	s. 25
Demokrati i Norge og Albania	s. 27
Truong Chinh om kulturrevolusjon i Vietnam	s. 28
Skal Norge kopiere Kina?	s. 29
Frankrike mai 1968: Nantes-kommunen	s. 30
Proletariatets diktatur over prisene	s. 31
Voldelig kamp mot de Gaulles opprørspoliti	s. 32
Ikke stol på hets – undersøk sakene sjøl!	s. 34

MONOPOLKAPITALENS DIKTATUR ELLER FOLKETS DIKTATUR

Nye argumenter for hvert år som går!	s. 35
Monopolenes diktatur: Statens kamp for EEC	s. 35
Parlamentarisk »demokrati»: Stortingets kamp mot folket	s. 36
Vi har folkeavstemning – er det »demokrati»?	s. 38
Hva norske arbeidere duger til: SAUDA-STREIKEN	s. 40
Vest-Europa reiser seg: Kullgruvestreiken i England	s. 41
Folkets diktatur i »Det frie Derry», Nord-Irland	s. 42
Opprøret i Polen og Øst-Europas framtid	s. 43
Et »ideologisk lik» som ikke vil dø	s. 44
Forfatteren ber om kritikk	s. 45
FOR DEG SOM VIL LESE MER	s. 46

Denne artikkelen bygger på et foredrag i Det Norske Studentersamfund i Oslo våren 1970.

Ved gjennomgåelsen av manuskriptet har jeg for det meste bare gjort mindre endringer, og dessuten for oversiktens skyld satt inn mellomtitler.

Noen få større tilføyelser er gjort der jeg på grunn av begrenset tid måtte behandle saker svært kortfattet i foredraget.

Tron Øgrim

PROLETARIATETS DEMOKRATISKE DIKTATUR

TRENGER VI DISKUSJON OM TEORI?

Kamerater, venner!

For et par uker siden kom en kar bort til meg etter en debatt her i Studentersamfundet. Han anklaget oss marxist-leninister for å legge for stor vekt på krangel om teoretiske spørsmål. Denne fyren mente at hovedsaka nå er å få samla alle progressive til kamp om konkrete saker, og få gjort noe praktisk.

Dette synspunktet er det sikkert mange som deler, og det representerer i og for seg en sympatisk oppfatning. Det er et uttrykk for et positivt ønske om å komme videre, komme i angrepsposisjon, rykke fram. Men det er likevel feilaktig å tro at vi av den grunn må unngå teoretisk debatt. De siste års radikale oppbrudd har ført til at mange mennesker så å si har »rykket opp røttene sine». De er på marsj mot venstre, mot noe nytt. Til nå har ikke dette oppbruddet i sin helhet konsolidert seg i noen ny form. Mange har brutt med det gamle, men er usikre på hvordan det nye skal se ut.

Og nettopp i en sãnn situasjon blir den teoretiske debatten svært viktig. Svære teoretiske diskusjoner flammer opp: om spørsmål som revolusjonen, om hvilke former overgangen til sosialismen kan ta, om revisjonismen, om partiet. Uten denne diskusjonen blir *avklaring* – og dermed *samling* og *slagkraft* – en umulighet.

PROLETARIATETS DIKTATUR: ET SENTRALT KAMPSPØRSMÅL

Jeg vil hevde at spørsmålet om *proletariatets diktatur* nettopp er et område der avklaring er viktig for vår kamp i Norge nå. Vi som bygger på marxismen-leninismen-Mao Tsetungs tenkning hevder at arbeiderklassen umulig kan skape sosialismen uten ved hjelp av proletariatets demokratiske diktatur. Samtidig finnes det forskjellige bevegelser og politikere som sier seg å representere såkalt «sosialisme», som samtidig avviser det marxist-leninistene sier.

Krustsjov, en kjent russer som var like mislykket både som kunstkritiker, jordbruksekspert og politiker, syntes at proletariatets diktatur var så formastelig at han fikk en sovjetisk partikongress til å gjøre vedtak om at det var avskaffet. I stedet skulle Sovjet være «hele folkets stat». Men i virkeligheten var sovjetstaten blitt et redskap for ham og andre byråkrater som levde fett på folkets bekostning.

Ogsa her i landet har proletariatets diktatur arge motstandere. I kampenc som førte til splittelsen mellom SF og SUF(m-l) på SFs landsmøte varen 1969, blei proletariatets diktatur etter hvert et sentralt kampspørsmål. Et uttrykk for det var et forslag til landsmøtevedtak som blei laga av en del ledende SF-folk med Gustavsen i spissen. Der sto det noe sant som at *ingen tilhenger av diktatur i noen som helst form kunne være medlem av SF* — underforstått at SF-ledelsen mente de ikke kunne sta i samme parti som *tilhengere av PROLETARIATETS diktatur*. (Like før landsmøtet, da det var sikkert at splittelsen kom uansett, blei dette forslaget trukket tilbake.)

Dette spørsmålet har altså fått dagsaktuell betydning ogsa for oss her i Norge. I noen situasjoner har det vist seg å avgjøre hvem vi skiller oss fra og hvem vi star sammen med. Er vi uenige om det, kan vi nok likevel sta sammen i *fronten*, men vi kan vanskelig sta i samme *parti*. Det kan altså bety splittelse. Jeg skal forsøke å vise at enighet om proletariatets diktatur også kan legge et svært godt grunnlag for *samlet* aksjon.

Jeg skal ikke forsøke å behandle dette emnet allsidig — det ville bli veldig omfattende. I stedet tar jeg utgangspunkt i den aktuelle debatten. Derfor er det mye som ikke blir berørt her — noen fullstendig innføring i emnet er det ikke snakk om. De som ønsker mer kunnskaper vil jeg henvise til den marxist-leninistiske

litteraturen, og spesielt til Marx: Pariskommunen – Lenin: Staten og Revolusjonen – Mao Tsetung: (bl. a.) Om folkets Demokratiske Diktatur og Om Den Riktige Løsningen av Motsigelser i Folket. (se også etterordet til denne utgaven.)

HVA BETYR DEMOKRATI?

Jeg vil begynne med et forsøk på å definere begrepene. Det er ingen vits i at vi snakker forbi hverandre fordi vi ikke forstår hva den andre parten mener.

Hva er *demokrati*? Er ikke demokrati det samme som talefrihet, møtefrihet, organisasjonsfrihet osv? Nei, dette er ikke i seg sjøl demokrati. Alle disse frihetene er nødvendig for at demokratiet skal kunne fungere. Men demokrati betyr bade noe annet og noe mer.

Demokrati er et gresk ord som betyr *folkestyre*. Demokrati kan derfor bare bety at folket sjøl *har makta og styrer politikken ut fra sine interesser*. Om folk har visse friheter, så betyr det altså ikke i seg sjøl at det hersker demokrati – dersom folket ikke samtidig styrer. Visse meget begrensede former for organisasjons- og ytringsfrihet finnes sjøl i de delene av Vietnam som er under fascistisk okkupasjon. Likevel er folket der slaver for amerikanerne.

HVA BETYR DIKTATUR?

Hva er *diktatur*? Er ikke det noe som har med piggråd, torturkamre og konsentrasjonsleire å gjøre? Her må dere være klar over at vi marxist-leninister hevder at alle *klassesamfunn er diktaturer*.

Et samfunn er et *diktatur* nar en klasse sitter inne med makta og bestemmer politikken – *dikterer* den – i samsvar med sine interesser. Sa lenge en klasse på egenhånd *dikterer* politikken, hersker denne klassens *diktatur* – uansett om andre klasser har visse rettigheter og friheter.

I alle klassesamfunn før sosialismen, består diktaturet i at et lite mindretall undertrykker og utbytter folket. Overklassen har herredømme over produksjonsmidlene og utnytter det som blir produsert til sin egen fordel. For å bevare denne tingenes tilstand bygger overklassen opp et undertrykkelsesapparat, *staten*. Den viktigste delen av dette undertrykkelsesapparatet er *militæret*, videre de andre delene av voldsapparatet som politi, fengsler osv.

Dersom folket ønsker å forandre tingenes tilstand, så faller overklassen alltid i ytterste konsekvens tilbake på militærapparatet.

NORGE: MONOPOLKAPITALENS DIKTATUR

I dag er det storborgerskapet – monopolkapitalen – som styrer politikken gjennom staten. Det gjelder sjøl i et formelt borgerlig-demokratisk land, sånn som Norge. Her kan folk riktignok *stemme*, men det er monopolkapitalen som *bestemmer*.

I bunn og grunn er altså også Norge et diktatur. *Formene* kan skifte fra f. eks. Norge til Hellas. Vi foretrekker sjølsagt også at folket har en del (temmelig begrensede!) *borgerlig-demokratiske friheter* slik som en viss talefrihet, noe organisasjonsfrihet, en snev av streikefrihet osv. Kort sagt, vi foretrekker den norske *formen* framfor den greske. Men det faktum at monopolkapitalen – ikke folket – bestemmer, dikterer politikken, det har Norge til felles med Hellas. At folket har enkelte friheter betyr ikke at det har *makta*. Talefrihet kan vi f. eks. ha i ei fengselcelle, men det hindrer ikke at en fange er ufri og maktesløs.

I Norge og Hellas har monopolkapitalen makta over folket fordi den hersker over hæren og voldsapparatet.

HVORFOR REVOLUSJON?

Kjernen i den revolusjonære bevegelses tese, formulert av Mao Tsetung, er at *politisk makt gror ut av geværløpet*. Monopolkapitalens makt hviler i ytterste konsekvens på dens herredømme over geværet, over militærapparatet. Derfor veltes et borgerlig diktatur ikke av vakre ønsker. *Ord* duger ikke mot de *geværkuler* klassefienden vil bruke mot oss – folket – den dagen vi ønsker å forandre forholdene. Skal folket kunne ta makta, må det bygge sitt eget voldsapparat, en hær sterkere enn monopolkapitalens hær. Det må om nødvendig, gjennom væpnet kamp bryte ned monopolkapitalens voldsapparat, oppløse dens stat, og opprette sitt eget herredømme.

Folket må altså gjøre seg klar til væpnet revolusjon. Hvordan denne revolusjonen blir – fredelig eller krigersk, blodig eller ublodig – avgjøres av styrkeforholdet før og under revolusjonen, av hvor sterkt det arbeidende folket står og hvor sterkt klassefienden står. Egentlig avgjøres det av om monopolene og imperia-

listene vil tillate folket å skape sin egen framtid, eller om de vil hindre det ved hjelp av mord og brann. Altså er vi egentlig naive om vi rekner med noe annet enn blodig kamp.

PROLETARIATETS DIKTATUR

Men når folket har reist seg vil det også ha behov for *sitt eget* klassediktatur. Revolusjonen utsletter nemlig ikke med ett slag alle rester av gamle klasser. De gamle utbytterklassene eksisterer fortsatt sjøl om de ikke lenger har makta. I lang tid etter at folket har tatt fra dem herredømme over produksjonsmidlene vil det fortsatt finnes borgerlig tenkning, det vil fortsatt finnes ideer om at det er fint å strebe seg oppover og «bli til noe» på bekostning av andre, og det vil finnes forhenværende kapitalister og andre overklassefolk som vil drømme om å få tilbake forholdene fra «de gode gamle dager». Dersom slike folk kan finne maktmidler – innenlands eller utenlands – vil de søke å velte sosialismen, å styrte proletarietets stat og folkets stat.

Derfor må også folket skape seg *sitt diktatur*. *Proletariatet* er den største, viktigste og politisk ledende delen av folket. Proletar betyr egentlig eiendomsløs – dvs. en som ikke lever av sin eiendom, men av å *selge sin arbeidskraft til andre*. (En proletar kan altså godt «eie» et kjøleskap, fjernsynsapparat eller en bil.) Proletariatet utgjør (1970) over 70 % av Norges befolkning. Proletariatet og de andre arbeidende laga (arbeidende bønder, fiskere med egen båt osv.) må sikre seg at de bestemmer politikken helt og fullt i like stor grad som de tidligere herskerklassene gjorde det. Proletariatet må skape et diktatur over de tidligere utbytterklassene og over alle tendenser til å skape nye utbytende klasser.

Proletariatet må skape et *voldsapparat* som kan settes inn mot alle forsøk på å velte folkemakta med vold: *en arbeiderhær*. Den gamle staten er bygd opp med sikte på å tjene monopolkapitalen og ikke folket. Den er i bunn og grunn en snylterstat og må oppløses. Et nytt, folkelig statsapparat må opprettes – fritt for byråkratsisme, for privilegier og for alle slags snuskete statshemmeligheter som borgerskapet skjuler seg bak når det svindles med folket pengemidler.

Det folket oppretter etter revolusjonen er altså også et diktatur. En herskende klasse undertrykker de klassene som er fiendtlige til tingenes tilstand. Men i motsetning til alle tidligere klassedikaturer er dette ikke et diktatur av utbyttere. Tvert imot: det vil

dreie seg om *det store flertallets* diktatur over *det lille mindretallet* av utbyttere. Derfor sier vi det er et *demokratisk* diktatur – et diktatur som betyr folkestyre.

SOSIALISME UTEN PROLETARIATETS DIKTATUR?

Vi marxist-leninister mener at i dagens Norge finnes bare to muligheter:

Monopolkapitalens diktatur og kapitalisme, eller proletariatets diktatur og sosialisme.

Monopolkapitalens diktatur har vi i dag. Vi veit hva det betyr. Det betyr at monopolkapitalen eier fabrikkene og de andre produksjonsmidlene, og bruker dem til sin egen fordel – og til folkets ulempe. De undertrykker oss – folket – så vi skal finne oss i det.

Proletariatets diktatur betyr at folket eier fabrikkene og de andre produksjonsmidlene, og bruker dem til sin egen fordel. Det er sjølsagt til ulempe for kapitalistene, fordi de ikke lengre får profitten sin og et liv i luksus og latskap. Folket undertrykker dem – kapitalistene – så de skal finne seg i det.

La oss kort se på om det kan finnes noen annen mulighet – noe mellomstandpunkt. Kanskje kan det finnes en sosialistisk stat der folket har makta over produksjonsmidlene og styrer politikken samtidig som folket ikke undertrykker kapitalistene? Med andre ord: *Sosialisme uten proletariatets diktatur*. En slik mulighet må finnes dersom f. eks. Krustsjov og SF-ledelsen virkelig skal kunne være sosialister. Ettersom disse »sosialistene» samtidig tar avstand fra »alle former for diktatur».

Kan historien fortelle om en stat som har gjennomført sosialismen, uten samtidig å undertrykke kapitalistene?

DA SOSIAL-DEMOKRATENE SKULLE LAGE »SOSIALISME»

I gamle dager sa sosial-demokratene i alle land akkurat det samme som SF sier i dag. De skulle komme til makta gjennom *valg* under kapitalismen. Så skulle de begynne å gjennomføre sosialismen etter hvert. Men når de kommer til makta, kan situasjonen alltid sammenfattes slik: et mer eller mindre »sosialistisk» hode blir satt løst oppå en gjennom borgerlig kropp (dvs. en sosial-demokratisk regjering sitter på toppen av et borgerlig statsapparat). Når dette inntreffer, skjer alltid ett av to:

Enten kommer det »sosialistiske» regjerings-hodet med tiltak som monopolkapitalen føler som en trusel. Da går det som det gikk med Hornsruuds regjering i 1928: Da viser kapitalen at den er stats-kroppens virkelige hersker, som bare behøver å knipse for å få regjerings-hodet til å vippe av.

Hornsruuds regjering var på forhånd lovet stortingsflertall fra Venstre. Men den falt i løpet av 14 dager fordi de store bankene begynte å sende penger ut av landet og true med å lage økonomisk krise. — Og hadde ikke økonomiske maktmidler vært nok, så behersket reaksjonen likvel *hæren*. En borgerlig klassehær som bare er bygd opp for å kjempe mot folket endrer ikke farge sjøl om »sosialister» kommer i regjeringa. — Slik er altså det ene alternativet.

Det andre alternativet er at »sosialistene» helt klart *ikke* truer det bestående maktapparatet. Og da blir det kvasisosialistiske regjerings-hodet ganske enkelt *sittende som administrator av monopolkapitalens diktatur*. De gamle formene for utbytting og undertrykking fortsetter uforandret.

Historien viser oss altså at det ikke finnes noe alternativ til enten proletariatets diktatur eller overklassens diktatur. De såkalte »mellomformene» vi finner eksempler på, viser seg ved nærmere gransking alltid å høre til den ene eller den andre typen av klassesdiktaturer.

DEMOKRATI FOR FOLKET — DIKTATUR OVER FIENDEN

Vi skal se litt nærmere på definisjonen av proletariatets diktatur slik vi kan utlede det bl. a. av Mao Tsetungs kjente artikkel om »Den korrekte løsning av motsigelser i folket».

Mao sier at det er to grunnleggende typer av motsigelser i samfunnet. Den ene typen er motsigelsen mellom det arbeidende folket og de som ikke vil arbeide, men vil nyte fruktene av andres arbeid. Det kaller han motsigelsen mellom folket og fienden. Fienden ønsker å utbytte oss — folket — og vi ønsker sjølsagt å hindre dem i det. Denne motsigelsen kan ikke løses i fred og vennskap, men bare gjennom kamp: klassekamp — f. eks. streikekamp — og når det gjelder statsmakta gjennom revolusjon. For vi kan aldri overtale bedriftsherrene og bankfyrstene til å gi fra seg industrien til arbeidsfolk, og bedriftsherrene kan heller ikke i det

lange løp klare å overtale arbeidsfolk til å tru at alt er best som det er.

Etter at proletariatet har opprettet sitt herredømme, må denne motsigelsen fortsatt løses gjennom kamp. I dette tilfellet betyr det at arbeiderklassen sjøl tar over kapitaleiendommene og undertrykker de tidligere monopolkapitalistene, oppretter et diktatur over dem. Dersom tidligere monopolborgere prøver å skape organisasjoner med sikte på å gjenskape kapitalismen, så blir de forbudt, oppløst. Dersom de prøver å samle våpen og gå til kamp for å styrte sosialismen med mord og brann, så blir de sjøl nedkjempet, om nødvendig skutt.

På den andre sida finnes det også en annen type motsigelse: innen det arbeidende folket sjøl. Det vil finnes meningsforskjeller. Arbeidsfolk kan også ha forskjellige borgerlige ideer fortsatt. Du kan ha arbeidende mennesker som ikke direkte hører til proletariatet – små eiendomsbesittere, småhandlende, sjølstendige intellektuelle osv. – som er mer usikre og vaklende når det gjelder å bygge sosialismen enn arbeiderklassen.

Men alle disse forskjellige gruppene har egentlig felles interesse av sosialismen. Meningsforskjellene mellom dem grunner seg i ytterste konsekvens på misforståelser, eller er i hvert fall av midlertidig karakter. Derfor kan de løses gjennom den demokratiske metoden med diskusjon.

Det betyr at proletariatets diktatur også samtidig er demokrati for folket. Dette demokratiet står ikke i motsetning til diktaturet over folkets fiender, tvert imot, det er avhengig av det. Og som jeg vil komme tilbake til seinere, er dette demokratiet langt videre enn det borgerlige formaldemokratiet, slik vi kjenner det f. eks. fra Norge i dag.

HVA MED SOVJET PÅ LENINS OG STALINS TID?

Når vi er kommet så langt er det på tide å ta opp en del motforestillinger som folk vanligvis har.

Marxist-leninistene hevder at det første eksemplet på et proletarisk diktatur er Paris-kommunen i 1871, og det første eksemplet på et proletarisk diktatur som har bestått i lengre tid, er Sovjetunionen. Mot det vil noen heve at i Sovjetunionen fantes intet virkelig folkets diktatur og intet demokrati for folket. Det

dreide seg om partiets diktatur over folket – noen sier tilmed at en enkelt mann utøvde diktatur over folket: først Lenin, så Stalin.

Jeg skal forsøke å vise hvorfor denne oppfatninga ikke kan være riktig. For det første fordi historien ikke kjenner til at noe menneske kan herske *alene*. Enhver leder hersker fordi hans herredømme svarer til en eller annen *klases* interesser.

Hitler f. eks., hersket ikke fordi han var så stor og sterk at han personlig kunne underkue det tyske folket. Han hersket fordi politikken hans var i de tyske monopolkapitalistenes interesse. Derfor tillot de ham å dirigere staten og politikken på sine egne vegne. Den som hevder at politiske ledere kan herske alene og uten støtte av noen klasse i samfunnet, ja, den blåser sannelig også lederne opp til overmenneskelige proporsjoner, til *minst* halvguder.

Påstanden at Lenin eller Stalin hersket, er derfor uinteressant og løser ingen problemer. Spørsmålet er: *Hvilken klasse* hersket de på vegne av? Noen vil si: *partiet*. Partiet var en klasse.

Jaså, var det det? Kan det altså pavises at partiet som sosialt skikt skilte seg ut fra andre lag i samfunnet? Sto partiet i et eget forhold til produksjonsmidlene? Kunne partiet f. eks. skaffe sine medlemmer spesielle fordeler, sørge for at de fikk større andel av produksjonen osv.?

Svaret er igjen nei. Riktignok fantes det klasser i Sovjetunionen på Lenins og Stalins tid. Etter oktoberrevolusjonen fantes fortsatt rester av gamle utbytterklasser. I den såkalte NEP-perioden i 20-åra fantes det fri kapitalakkumulasjon innafor visse områder – det utvikla mindre kapitalister, storbønder på landsbygda osv.

Men slapp disse folka inn i partiet? Nei! Disse folka blei skarpt bekjempet av partiet. Denne typen klasser gikk også stort sett tilbake hele denne tidsepoken.

BYRÅKRATKAPITALISMENS HISTORISKE RØTTER

I begynnelsen hadde partifolka heller ikke privilegier av betydning. Gjennom 20-åra var det meget stor lønnslikhet i staten og den statseide industrien i Sovjet-unionen.

Sammen med den kraftige industrialiseringa i 30-åra, greip man også i overdreven grad til bruk av økte lønnsforskjeller for å stimulere produksjonen. Historien har vist at det var feilaktig, fordi det stimulerte ideen om at man skal jobbe for å mele sin egen kake i stedet for å jobbe for folkets beste. Dette stimulerte

utviklinga av strebing og nye privilegerte lag. I dag har disse laga utviklet seg til en byråkrat-kapitalistisk herskerklasse som har tatt all makt i Sovjet.

Men undersøker vi sovjet-historien finner vi at privilegiene og lønnsforskjellene som blei utvikla i løpet av 30-åra, ikke kom først til partiets folk. Rekkefølgen var slik: først fagarbeidere, så industriledere, høyere funksjonærer, høyere offiserer, intellektuelle osv., og til slutt, særlig etter 1935, begynte de å gjøre seg gjeldende for partifolk. Dette er en merkelig herskende klasse, som skaper fordeler for andre før den skaffer seg disse fordelene sjøl!

Utviklinga at et privilegert skikt førte til drømmer om at dette laget *kunne bli* en herskerklasse. Sjølsagt førte denne utviklinga i retning av en ny overklasse også til at folk som sto fiendtlige til arbeiderklassen kom inn i partiet. Men det gir ikke noe grunnlag for å si at partiet på denne tida entydig eller med noen stor del tilhørte noen klasser som var fiendtlige mot folket.

Påstanden om partiet som egen klasse holder altså ikke om vi undersøker historien. Partiet må altså herske *på vegne av* en eller annen klasse. Og det må være den klassen som det store flertallet av partimedlemmene hørte til: arbeiderklassen.

OPPOSISJON I SOVJET:

DE VENSTRESOSIALREVOLUSJONÆRE

La oss videre undersøke om det faktisk hersket både diktatur over folkets fiender og demokrati for folket på Lenins og Stalins tid.

At de gamle herskende klassene, NEP-mennene osv. ble undertrykt, det vil vel ingen benekte, så jeg skal ikke komme særlig inn på det. Vi skal i stedet se på om forskjellige meninger *i folket* ble talt på denne tida. Med andre ord: ble motsigelser i folket løst gjennom metoden med kritikk og diskusjon?

La oss begynne med oktoberrevolusjonen. Som alle veit var den ledet av bolsjevikpartiet. Men bolsjevikene var ikke det eneste partiet som deltok i den revolusjonære bevegelsen. En rekke partier satt i bolsjevikenes første revolusjonsregjering. La oss som typisk eksempel velge det største av disse partiene: de venstresosialrevolusjonære, det store bondepartiet.

Dette partiet støttet oktoberrevolusjonen. Snart etter splittet det seg opp i forskjellige grupper. De fleste av disse gruppene sluttet etter hvert opp om bolsjevikene.

Den gjenværende »harde kjernen» i partiet kom etter hvert til å ha følge av bare et lite mindretall av de tidligere medlemmene. Partiet ble mer og mer fiendtlig mot sovjetregjeringa. Men partiet var legalt inntil det organiserte væpna opprør mot sovjetmakta. I en slik situasjon kunne dette partiet ikke lengre sies å representere meningsforskjeller i folket: det sto sammen med fienden og sloss med våpen mot folkemakta. Først da ble partiet forbudt.

OPPOSISJON I SOVJET: TROTSKISTENE I 20-ÅRA

La oss også ta et eksempel fra den politiske kampen i Sovjet seinere i 20-åra. Da fantes en rekke politiske synspunkter som var forskjellig fra kommunistpartiets. Som den mest typiske, la oss se på trotskismen.

I denne tida representerte trotskismen en betydelig mindretallsstrømning i den sovjetiske arbeiderklassen. Er det sant at den da ble undertrykt med voldsmidler? Nei, det ble den faktisk ikke. De som ikke tror det jeg sier, kan lese Trotskis egen sjølbibliografi: den heter »Mitt Liv» og er utgitt på norsk.

I den går det fram for det første det allment kjente faktum at trotskistene fikk delta på tre partikongresser og agere fullstendig fritt der, videre at trotskistene utga egne presseorganer, holdt egne offentlige møter, arrangerte gatedemonstrasjoner, at de hadde sitt eget organisasjonsnett over hele Sovjetunionen osv. Først på slutten av 20-åra, da trotskistene var blitt helt isolert fra den sovjetiske arbeiderklassen, da trotskistene var blitt nedstemt ved overveldende flertall i uravstemning i partiet og trotskismen som politisk tendens i arbeiderklassen var død — først da ble trotskismen undertrykt og forbudt. Og som vi skal se, viste det seg at det var meget gode grunner for det.

Men vi ser at så lenge slike ideer eksisterte som motsigelser *i folket i Sovjetunionen* sa ble motsigelsene i denne tida også i hovedsak løst gjennom metoden med diskusjon. Det var mulig å ha og diskutere andre ideer enn partiets.

DE STORE UTRENSKNINGENE

Hva da med utrenskningene i Sovjet i 30-åra? Var ikke de et eksempel på at proletariatets diktatur i praksis ble til diktatur over folket? Ble ikke folket undertrykt under utrenskningene?

Jeg skal for det første forsøke å vise av utrenskningene i hovedsak rammet klassefienden. Derfor var de i hovedsak i folkets interesse og representerte proletariatets diktatur.

For det andre at det haket feil ved disse utrenskningene. Men de kan ikke lastes proletariatets diktatur. Hovedfeilen var tvert imot at *proletariatets diktatur ikke eksisterte i stor nok grad, ikke hersket uinnskrenket på alle områder i Sovjetunionen på denne tida.*

TROTSKISMEN OG FASCISMEN

Utrenskningene rammet flest folk med trotskistiske synspunkter. La oss derfor se på hva trotskismen som politisk bevegelse sto for i 30-åra.

For å unngå ørkesløs diskusjon av typen «alle de gamle bolsjevikene som var tiltalt, løy etter manuskripter som var skrevet av Stalin», skal jeg *unngå* henvisning til bevismateriale fra prosessene. I stedet skal jeg henvisne til kilder fra vesten, bl. a. den trotskistiske litteraturen, som sjøl ikke den mest vanvittige antikommunist skal kunne hevde er «forfalsket av Stalin».

I dag er trotskismen alt mulig rart. Det finnes minst 4 – «4-internasjoner» – det er det jo en viss poetisk rettferdighet i! («4-internasjonale»: Trotskis internasjonale organisasjon). I 30-åra derimot var trotskismen en internasjonalt organisert bevegelse ledet av Leo Trotski sjøl. Og de trotskistiske organisasjonenes viktigste planke på slutten av 30-åra var *kamp mot den antifascistiske enhetsfronten.*

På denne tida var Hitler og Mussolini på frammarsj. Det var viktig å samle alle arbeiderklassens krefter mot fascismen, uansett meningsforskjeller. Trotskistene framstilte seg som en gruppe innafor arbeiderbevegelsen, og snakket samtidig om at denne samlingen mot fascismen var «høyreopportunisme». Slik kunne de gi enkelte sekterister et paskudd, hyllet i «marxistiske» fraser, til å ikke slutte opp om enhetsfronten mot fascismen.

Slik splittet trotskistene kampen mot fascismen og ble i praksis støttespillere for den. Vi kan se det av det trotskistene publiserte i vesten. Et eksempel: Etter at Leo Trotski kom til USA tjente han store penger på å selge artikler til den pro-nazistiske avis-kjeden til *Hearst.*

Se på eksemplene fra de nordiske landa! Konsekvensene av trotskistenes linje var at de havnet i fascistenes armer – de ble

medlemmer av quislingorganisasjonene! Håkon Meyer, ledende trotskist etter Leo Trotskis besøk i Norge, forhandlet seg rett inn i NS i 1940. Alle som gidder å undersøke kan lett få greie på det! De danske trotskistene var »nøytrale» under okkupasjonen og gikk under hele krigen mot motstand mot nazismen. I Sverige arbeidet trotskistene alt i 1938 innafor det såkalte »Sveriges sosialistiske parti», en pronazistisk gruppe som skiftet navn: da det ble bevist at den fikk pengestøtte fra Gestapo.

Eksempler fra hele verden viser det samme samarbeidet med fascistene. Materialet er for stort til at vi kan gjennomgå det i detalj her.

Betyr dette at det store flertallet av folk som anså seg som trotskister i denne tida støttet fascismen? Sjølsagt ikke! Mange av trotskistorganisasjonenes medlemmer var ærlige mennesker som ønsket å kjempe mot nazismen. Det bevises bl. a. av at de norske trotskistene nesten fulltallig vendte ryggen til Håkon Meyer da han gikk inn i NS. Men at *lederne* i praksis tjente fascismen kan ingen som virkelig har studert historien tvile på.

Russerne hevdet at de store utrenskningene rettet seg mot en trotskistisk bevegelse som i praksis hadde gått i fascismens tjeneste. Dette svarer til trotskistenes politikk i vesten på denne tida, noe som lett kan dokumenteres. Anklagene ble også godtatt av velinformerte vestlige diplomater og journalister i Moskva. Tyder ikke det på at anklagene var berettiget?

HVEM BLE RAMMET AV UTRENSKNINGENE?

– Hvilke klasser og lag? Var det de breie folkemassene? Ble 15 millioner eller flere drept? Dette og mer til blir påstått bl. a. i en bok av en engelsk anti-kommunist ved navn *Conquest* som blir mye sitert i borgerpressen som »vitenskapelig autoritet på stalin-tida».

Slike påstander holder ikke vann. Dette er bl. a. påvist av *Bo Gustavsson*. Han har pekt på at hvem som helst som leser *befolkningsstatistikk* ved sjølsyn oppdager at en slik enorm andel av sovjets befolkning ikke forsvant i denne tida. I Sovjet under den 2. verdenskrig ble noe under 15 millioner mennesker drept på 4 år. Da sto befolkninga stille. I 1936 til 1939 skulle altså 15. millioner være drept. *Likevel økte befolkninga usedvanlig kraftig!* Påstandene om massedrap er ganske enkelt vanvittige ut fra studier av de

historiske fakta. (Gustavssons dokumentasjon er gjengitt i heftet: »Materiale til spørsmålet om Stalin», Oktober 1972).

En gjennomgang av dommene viser at det ikke var vanlige folk som ble rammet. Tvert imot var det de privilegerte lagene med høyest lønner: en del intellektuelle, høyere funksjonærer i staten og industrien, høyere offiserer, noen partiledere. Vi ser altså at det som kommer i veien for utrenskningene er *røttene til den nye byråkrat-kapitalistiske klassen*. Disse folka var skrivekyndige, de hadde kontakter med utlandet osv. Sjølsagt framstilte de det som om verden holdt på å rase sammen. Det var akkurat like riktig som da den franske revolusjonen i 1790-åra forfulgte aristokratene, og de adelige flyktningene forklarte England at »hele Frankrike ble guillotinert».

Men sovjetfolkets følelser finner vi ikke gjengitt i Ilja Ehrenburgs skrekkefylte memoarer. Vi kan i stedet finne dem f. eks. i et illegalt sovjetisk dokument: *Program for Sovjetunionens revolusjonære kommunister (bolsjevikene)*. Det er utgitt av revolusjonære kommunister som forfølges i dagens Sovjet. De har ingen grunn til å skjønne Stalins og SUKPs gamle feil.

Sitat: »Fra samfunnsmessig synspunkt rettet forfølgelsene i 1937 seg mot et ganske spesielt hold. De rettet seg mot det eksisterende byråkratiske apparatet, mot restene av de utbyttede klassene og mot en del av de intellektuelle. Det er jo klart hvorfor akkurat disse skikt angriper »personkultusen», og hvorfor våre arbeidermasser manifesterer en slik, fra opportunistisk synsvinkel, uforståelig tilgivenhet overfor kamerat Stalins minne.» Videre: »Folket hadde til og med tidligere syntes at byråkratene burde knuses. Og dette gir de ikke slipp på i dag heller. Følgelig kjenner folket at Stalin er deres mann, at han representerer folket.» Vår undersøkelse viser altså at utrenskningene ikke var rettet mot folket, men mot borgerlig ideologi og mot borgerlige lag og klasser.

HVA VAR FEILEN MED UTRENSKNINGENE?

Nettopp det at de på grunn av metodene som ble brukt ikke var dyptgripende nok. Man kom til å angripe symptomene og ikke de underliggende årsakene.

Hvilket *klassegrunnlag* får folk som lever under sosialismen til å ta et slikt ekstremt standpunkt som å i praksis støtte fascismen, og

tilmed i noen tilfeller bli nazi-agenter? Dette spørsmålet kom ikke opp under prosessene.

Sjøsagt gror det ut av et borgerlig klassestandpunkt. Sjøsagt kan slike ideer bare ha opphav i borgerlige lag. Men dette problemet ble ikke forstått. Derfor kjempet man bare mot symptomene, men rykket ikke opp røttene til det som skulle bli den byråkrat-kapitalistiske klassen.

Redskapet kampen ble ført med var statsapparatet. Men nettopp i statsapparatet satt jo også representanter for byråkratiet og skulle forfølge seg sjøl. Sjøsagt kom også prosessene til å bære en del preg av det. Delvis ble en del uskyldige rammet, delvis gikk folk fri som skulle ha vært tatt.

Krustsjov er et godt eksempel. Under prosessene var han entusiastisk leder i Moskva. Han holdt en svær tale der han skrek at hoder skulle knuses. Men under den 20. partikongressen i 1956 gråt han krokodilletårer over prosessene og sa *at ikke en eneste som var blitt rammet var skyldig!* Dette fra en som sjøl hadde deltatt i utrenskinga! Å sette folk som Krustsjov til å utrydde borgerlige tendenser, det var sjøsagt å sette bukken til å passe havresekken.

De borgerlige tendensene fikk et fryktelig tilbakeslag. Femtekolonnen som fascistene stolte på ble trengt tilbake før verdenskrigen brøt ut. Det var sjøsagt bedre enn at ingen ting ble gjort. Men samtidig ble ikke grunnlaget for de borgerlige tendensene utryddet. På lengre sikt fikk de sjansen til å komme sterkere tilbake. Det var utrenskningenes store feil.

Men er dette en feil ved *proletariatets* diktatur? Nei! Det var jo nettopp framveksten av *borgerlige* tendenser i form av kimen til en byråkrat-kapitalistisk klasse som svekket utrenskningene! Med andre ord: proletariatets diktatur, arbeiderklassens egen kontroll over utviklinga, var til en viss grad svekket. Det var feilen ved prosessene: *mangelen på proletariatets diktatur overalt og på alle områder!*

HVA SKILTE STALIN FRA KRUSTSJOV?

Byråkrat-kapitalismens diktatur hersker i dagens Sovjet. Men byråkrat-borgerskapet var under utvikling alt mens Stalin levde. Noen sier av den grunn at det var *den samme klassen som hadde*

makta under Stalin også: Stalins styre var også borgerskapets diktatur.

Tida tillater bare at vi kort går inn på de viktigste områdene for å vise skilnadene.

La oss for det første se på det grunnleggende skillet i hvem som hadde herredømmet over produktivkreftene, over økonomien.

Et grunnleggende trekk ved sosialismen er at økonomien styres ikke ut fra hva som er lønnsomt for den enkelte bedrift men hva som er lønnsomt for samfunnet som helhet. F. eks. kan det være lønnsomt for den enkelte bedrift å dumpe giftig avfall i ei elv for på den måten å spare dyre renseanlegg. Men for samfunnet som helhet er dette økonomisk ulønnsomt: naturressurser blir ødelagt folk blir sjuke osv. På samme måte kan det være ulønnsomt for en enkelt kapitalist å opprettholde industri i et utkantområde, sjøl om denne industrien ikke nødvendigvis går med underskudd. Saka er bare den at ved å trekke ut pengene for å investere dem i et mer lønnsomt firma, kan kapitalistene få pengene sine fortere igjen. Under sosialismen, derimot, kan det være mest lønnsomt for samfunnet som helhet å opprettholde denne industrien, både for å sikre tilførselen av råstoff til annen industri, for å opprettholde en jamt spredt bosetning og av andre grunner.

Derfor drives også en sosialistisk økonomi ut fra en helhetlig plan. De enkelte bedriftene inngår som ledd i den sosialistiske planøkonomien, og bør søke å følge planen. Det er klart at under en sann plan kan ikke den enkelte bedriften plutselig bestemme seg for å stoppe produksjonen, selge maskiner eller liknende.

Gjør vi undersøkelser finner vi at i Stalins siste leveår vokste byråkrat-borgerskapets betydning sterkt. Men det kunne likevel ikke skalte og valte med industrien etter ønske. En sosialistisk planøkonomi ble opprettholdt. Dette sikret i hvert fall i hovedsak at produksjonen tjente folket i Sovjetunionen. Den enkelte direktør i en statsbedrift hadde nok fordeler, men han var likevel bare en funksjonær som hadde å underordne seg den sosialistiske planen for økonomien.

I dag, derimot, kan den enkelte bedriftsleder oppføre seg som en veritabel kapitalist av vestlig type. Den enkelte byråkratkapitalist har fått stor råderett over produksjonen og alt liv på «sin» bedrift. Han kan kjøpe og selge maskineri og ferdigvarer, han kan manipulere med lønninger og bonuser til fordel for seg sjøl, han

kan ansette og sparke folk uten at noen kan kontrollere ham og på den måten i realiteten oppføre seg som eier av fabrikkene.

Utenom de reinte legale rettighetene han har, finnes det et akseptert og innarbeidet »illegalt» system av snyteri, svindel og svartebørs som øker makta og sikrer profitten enda mer. I praksis fungerer dette systemet slik at forskjellene mellom det byråkrat-kapitalistiske systemet og kapitalismen i vesten blir stadig færre. Internasjonale vestlige og japanske firmaer etablerer seg også med filialer i Sovjet som operer fritt på det sovjetiske marked.

Det er mye mer å si om økonomien i Sovjet i dag, men som eksempler skulle dette være tilstrekkelig for å vise det helt grunnleggende skillet i forhold til Stalins tid.

STALINS KAMP MOT REVISJONISME OG BYRÅKRATI

Ettersom Krustsjov jo anrep Stalin og alt det han sto for som rasende, skulle det egentlig være unødvendig å dokumentere at det er et grunnleggende skille i *politikken* mellom Stalin og dagens sovjet-ledere. Men siden spørsmålet likevel blir reist, skal jeg peke på noen av de viktigste grensesteinene.

På slutten av 40-åra begynte *Tito* å gjennomføre en anti-sosialistisk politikk i Jugoslavia. Denne politikken har ført Jugoslavia tilbake til kapitalismen. Privat industri blomstrer, det er stor arbeidsløshet så massevis av jugoslaver må dra til vesten for å få jobb! Landsbygda er lutfattig, og Beograd svermer av tiggere. Dette kan hvem som helst reise til Jugoslavia og se sjøl. Kan slikt kalles sosialisme?

Stalin pekte på hvilken vei det bar, og tok avstand fra *Tito*. Krustsjov derimot, sa at Jugoslavia var et sosialistisk land, han roste tilmed utviklinga der som et »forbilde». Rimelig nok, ettersom han gjennomførte samme slags politikk i Sovjet.

Byråkratiet vokste i Stalins siste leveår. På den 19. partikon-gressen – den siste da Stalin var i live – ble det starta en stor kampanje for *kamp mot byråkratisme* i partiet og staten.

Stalin skreiv også flere bøker og artikler i den siste tida som angrep borgerlige ideer i økonomien, filosofien osv.

Etter Stalins død i 1953 fikk Krustsjov lagt kampanjen mot byråkratisme på hylla i all stillhet. Verkene fra Stalins siste år blei også rensket ut. I 1956 fulgte Krustsjov opp på den 20. partikon-

gressen med rasende angrep på Stalin. Krustsjov trakk Stalins minne i søla og tok avstand fra alt han sto for.

Alt Stalin hadde skrevet blei forbudt. Hundretusenvis av kommunister blei renska ut fra partiet som Stalin hadde leda, fra sentralkomiteen og på alle plan nedover. Krustsjov brøt med Kinas og Albanias kommunister og andre som holdt fast på den politiske hovedlinja Lenin og Stalin fulgte.

STALIN: PROLETARIATETS DIKTATUR MED FEIL.

Skillet mellom Stalin og Krustsjov skulle være klart nok. Dette skillet er sa grunnleggende at Krustsjov måtte føre en rasende kamp mot den døde Stalin for a kunne gjennomføre sin politikk: gjenreisning av kapitalismen.

Stalin representerte sosialismen og proletariatets diktatur. Han kjempet mot revisjonismen da han sa den komme. Han gjorde det ikke godt nok, og revisjonismen seiret.

Stalin, og kommunistene han sto i spissen for, gjorde feil. Men de gjorde et nybrottsverk under vanskelige forhold. De tok over et kjempesvært land på randen av hungersnøden, et land uten industri, med en befolkning som hverken kunne lese eller skrive. De dreiv hungeren på flukt og skapte en sovjetsamfunn som ga det store flertallet muligheter til et bedre liv enn de noengang før hadde kunnet håpe på. De skapte en politisk enhet og et industrielt grunnlag som gjorde det mulig å slå Hitlers krigsmaskin – noe vi nordmenn bør være Stalin og hans kommunister evig takknemlig for. Disse store resultatene sett i betraktning, gjør vi rett i å kalle Stalin en stor arbeiderleder og marxist-leninist.

Krustsjov, derimot, han skaffet bare sovjetsamfunnet en stadig større ny overklasse av stadig feitere snyltere. Et sosialistisk land gjorde han om til et fascistisk diktatur over folket – fascistisk fordi enkle borgerligdemokratiske rettigheter ikke finnes i Sovjetunionen i dag. Han splittet enheten mellom de sosialistiske landa, allierte seg med USA-imperialistene og gjorde Sovjetunionen sjøl til en Imperialiststat som overfaller andre land med vapen. Slike »skaperverk» har vi dessverre ofte sett før i historien. Det er hverken særlig originalt eller noe a rope hurra for.

Krustsjov var »stor» bare i betydningen stor forræder og stort svin.

Det fantes feil i stalintida. Men dette gjør ikke at vi kan sette likhetstegn mellom Stalins proletariske diktatur med feil, og Krustsjovs byrakat-kapitalistiske diktatur uten lyspunkter.

KAN VI UNNGÅ AT PROLETARIATETS DIKTATUR DEGENERERER?

Noen tenker slik: Kanskje var Stalins Sovjet et sosialistisk land der proletariatet hadde makta. Når Krustsjov likevel kom til makta – er ikke det da et bevis på at proletariatets diktatur uunngaaelig ma degenerere til kapitalens diktatur, at nye klasser må oppsta og at sosialismen før eller siden forvandler seg til kapitalisme?

Dette er et viktig spørsmål som det er fornuftig å stille etter at vi har sett på utviklinga i de revisjoniststyrte landa. Den forrige generasjonen hadde ingen løsning på forhand. Faktisk var spørsmålet knapt nok forstatt – ettersom ingen hadde prøvd å bygge sosialismen før, matte Stalin og kommunistene på hans tid vært spåmenn om de skulle forutsagt alle vanskene som kunne oppsta.

I dag er det klart at forskjellige klasser eksisterer under sosialismen. Det gjelder ikke bare rester av gamle utbytterklasser, men også røttene til nye byrakratiske lag. Og i klassekampen er det nå engang slik at det eksisterer ingen stillstand. Enten arbeiderklassen eller dens motstandere angriper og driver motpartens stillinger tilbake. Dersom arbeiderklassen står på stedet hvil, betyr det i praksis at de borgerlige laga kommer på offensiven, styrker sin stilling. Enten – eller: vi slar dem eller de slar oss. Kjernen i problemstillinga blir altså: hvordan beholder arbeiderklassen offensiven?

LÆREN OM KULTURREVOLUSJONEN

Løsninga er sammenfatta av bl.a. Mao Tsetung i læren om *kulturrevolusjonen*, dvs. om hvordan revolusjonen utvikles videre under sosialismen. Dette er Maos største fortjeneste. Kulturrevolusjonen har skapt svære bevegelser for å utvikle kontroll over statsapparatet, for å utvikle folkets diktatur over gammel og ny overklasse, slik at disse klassene i hvert fall for en tid drives tilbake og sosialismen styrkes. Dette er ikke en prosess som kan gjøres en gang for alle. Den må gjentas og gjentas inntil alle rester av gamle klasseskiller er utryddet og *kommunismen* (en samfunnsform helt

uten classeskiller) er opprettet. Den samme typen bevegelse er det albanerne har utvikla gjennom det siste tiårets bevegelse mot byråkratismen og for arbeiderkontroll. Slike bevegelser har som viktigste resultat *styrkinga av proletariatets diktatur*.

Mange folk er veldig begeistra for Kinas kulturrevolusjon, men skjønner ikke at den styrker proletariatets diktatur. »Kulturrevolusjonen er jo så demokratisk og gir folkets så mange friheter, hva har dette med diktatur å gjøre?»

Det er riktig at kulturrevolusjonen betyr mye større frihet for folket enn noengang før i historien – *mye større demokrati for folket. Men nettopp dette betyr samtidig mye større undertrykkelse av klassefienden*.

Hvem svekkes og hvem styrkes av dette demokratiet? Folket får full frihet til å kritisere pamper og byråkrater f.eks. i veggaviser, full frihet til å *fjerne* dem om de undertrykker folket og hindrer bygginga av sosialismen. Det er full frihet for massekritikk av borgerlige tendenser borgerlige tanker, borgerlige klassekrefter. Kritikk, kontroll og undertrykkelse av slike krefter føres ikke lengre bare gjennom proletariatets statsapparat, ovenfra. Det kommer også nedenfra og fra alle kanter, fra folket sjøl. Jeg trur at om jeg var hemmelig agent for høyresida ville jeg like meg mye bedre i Sovjet under de store prosessene enn i Kina under kulturrevolusjonen. Den folkelige kulturrevolusjonære bevegelsen virker som et veldig forstørrelsesglass som nådeløst avslører slike mark. Da var det nok likevel lettere å skjule seg under de i sammenligning overflatiske utrenskningene under moskva-prosessene.

KINA: FOLKET KONTROLLERER LEDERNE.

La oss ta et eksempel. En vestlig korrespondent som har besøkt Kina forteller om omorganiseringa av kommuneadministrasjonen i en mindre by på kanskje 10 000 – 15 000 mennesker. Altså på størrelse med Hamar eller Arendal.

Man ønsker å ta fra folka på toppen i kommuneadministrasjonen mulighetene til å fjerne seg fra vanlige folk i byen. Følgelig innarbeider man dette systemet: de som blir valgt til å lede kommuneadministrasjonen beholder sine gamle jobber. Tjenesten i kommunen tar de på turnus. De står f.eks. 3 uker i sin

gamle jobb, og den 4 uka er de i kommuneadministrasjonen, der de utfører kontorarbeid osv.

Den vestlige korrespondenten ber om å få snakke med det som svarer til ordføreren. Han får svaret at – vel, han er bryggearbeider og har ikke turnustjeneste nå, så du må ned på brygga. Korrespondenten kommer ned på brygga, og der står denne fyren midt i et arbeidslag og lossrer oljefat.

Det er klart at under sånne forhold blir det forferdelig mye vanskeligere for denne fyren å skaffe seg spesielle fordeler og skille seg fra folket. Sett nå at han skaffa seg et kjempesvært og flott hus med dyr innredning, sett at han kom kjørende ned på brygga en dag med en svær limousin. Kina er ennå et fattig land, og slik luksus går på bekostning av folket og oppbygginga av samfunnet som helhet. Er det ikke klart at da ville denne fyren få gjennomgå av arbeidskameratene, som han jobber sammen med på brygga tre uker av fire? Jeg trur at Oslos ordfører *Bull* og alle andre norske ordførere kunne hatt faen så godt av en sånn ordning!

ARBEIDERKONTROLL I ALBANIA

Over til et land jeg kjenner bedre fordi jeg har vært der sjøl: Albania. Et par saker jeg sjøl hørte og så der.

Enver Hoxha snakker om de tre *formene for arbeiderkontroll*: arbeiderne kontrollerer ovenfra (gjennom staten), kontroll nedenfra (gjennom at arbeiderne velger arbeiderkommisjoner som undersøker hva som helst) og gjensidig kontroll innen arbeidernes rekker (f. eks. at to avdelinger på en bedrift kontrollerer hverandre).

I praksis betyr dette blant annet at arbeiderne på en bedrift når som helst kan nedsette en gruppe som f. eks. kan gå inn i kontorene til fabrikk med rett til å rote gjennom alle papirene der – sjekke regnskapet, se om alt er i orden. Eller for den saks skyld dra inn til hovedstaden Tirana og gå gjennom papirene i departementet. Dette ville sikkert en del departementsfolk her i landet synes var en skrekkelig tanke. Men sånn gjør de det i alle fall.

Jeg har mange eksempler sjøl, men siden en fyr som var med på den samme turen skal snakke her seinere i dette semesteret skal jeg nøye meg med et par. Det første:

I en fabrikk vi var på, fortalte de at ledelsen hadde fått laga det de kaller en ungpionerrepublikk – det er en daginstitusjon rett

utafor fabrikken der arbeidernes unger er om dagen. Denne daginstitusjonen var foreldrene misfornøyd med – de mente den var for dårlig.

Det de da gjorde var å få samla arbeiderne på gulvet en dag og få valgt en arbeiderkommisjon av folk de hadde tillit til. Arbeiderkommisjonen gikk ut og kontrollerte ungpionerrepublikken – undersøkte alt, åssen blir maten laga, åssen er forholda ellers. Den kom med kritikk og satte opp en punktvis liste med saker som skulle rettes på. Etter dette var det ikke snakk om noe om og men: kommisjonen skulle komme tilbake i løpet av en tjue dagers tid for å kontrollere at sakene virkelig var retta på.

Arbeidere, teknikere og ingeniører ved maskinfabrikken i Stalin Oljesenter utarbeider sammen en plan for å forbedre arbeidet i støperiet.

VEGGAVISER: FRI OFFENTLIG KRITIKK

Et annet eksempel: Vi var på en tekstilfabrikk. Som overalt ellers i fabrikkene og også mange steder på gatene, utendørs, hadde folk hengt opp veggaviser som de hadde skrevet sjøl.

Vi pekte ut en veggavis vi ville ha oversatt. Den blei *ikke* valgt ut for oss av tolken, vi valgte den sjøl fordi vi syntes det var interessant at det hang en masse veggaviser, plakater og mindre lapper rundt den, slik at det tydelig var en stor diskusjon i gang.

Hovedinnholdet i denne veggavisa var omtrent slik: her på denne jobben er det noe som er råttest. I følge underskriverne var råttestkapen at noen ledende folk i bedriften hadde ansatt en fyr i en spesiell jobb som ikke var spesielt flink i jobben eller hadde andre kvalifikasjoner, men som til gjengjeld var en slektning – bror eller svoger eller noe sånt – av en av folka i toppen. Mange her kjenner sikkert liknende saker fra arbeidslivet i Norge, tenker jeg.

Videre pekte folka på at dette var ikke bare en urettferdighet, men fyren klarte ikke engang å gjøre arbeidet sitt skikkelig, enda det var en lett jobb. Slik gikk det også utover den sosialistiske oppbygginga. Folka skrev at det var ikke så viktig for dem å få tatt fyren av jobben. Det viktige var å få utrydda den slags mentalitet som førte til at ledelsen gjorde noe sånt.

Derfor krevde de et masse møte med alle i fabrikkens innen en ukes tid for å få diskutert saka. Og de oppfordra folk til å uttale seg: enig eller uenig.

Nå er det sånn i Albania at om du ikke svarer på en veggavis som kritiserer deg innen tre dager, så blir det sett på som en alvorlig sak. Det betyr ikke *nødvendigvis* at du blir rekna som skyldig i det du blir kritisert for. Men her er det i hvert fall en som ikke forsvarer seg, det kan i hvert fall tyde på at det er noe i kritikken. Derfor blir en veggavis som ikke blir besvart innen tre dager hengt ut på offentlig sted – på en gate eller noe sånt. Følgelig er alle svært flinke til å svare svært raskt på kritikk.

De ansvarliges svar hang også ganske riktig ved siden av. Det var skrevet med sirlig skrift og med mange om og men og nei og ja og ha, og det var nå ikke sånn da, men sånn osv. Og rundt disse to veggavisene hang det en masse plakater. Det var ikke sånne plakater som man ser f. eks. på fabrikkene i Øst-Tyskland, som alle sammen ser ut som om de er trykt i en svær plakاتفabrikk i Østberlin. Det var plakater som tydeligvis var rabla ned i all hast på en avrevet bit maskinpapir av folk som tydeligvis ikke var så vant til å skrive skjønnskrift, for bokstavene og linjene var noen ganger litt skakke og skjeive.

Det sto at vi synes den første veggavisa er bra, eller at vi synes den i hovedsak er riktig. Noen var lengre, men andre inneholdt

ikke stort annet enn dette. Under sto det lister med navn, den albanske utgaven av Hansen, Pettersen, Nilsen osv.

Vi fikk høre på fabrikkens at møtet skulle holdes i nær framtid.

DEMOKRATI I NORGE OG ALBANIA.

Hva kan vi lære av disse eksemplene? At albanske bedriftsledere bare gjør gjerne ting? Nei, for sjølsagt så vi langt flere eksempler på bra bedriftsledelse i samsvar med arbeidernes interesser enn vi så feil og svakheter. Når jeg trekker fram to eksempler der ledende folk hadde gjort feil, så er det for å vise at slike tilfeller – som utgjør et lite mindretall – så har arbeiderne i Albania maktmidler i hendene som gjør at de kan gripe inn og rette på skeivheter.

Albanerne kaller dette å utvikle *proletariatets diktatur* og utvide det til å gjelde alle områder i samfunnet. Jeg så tidligere at proletariatets diktatur, det demokratiske klasses diktaturet til folket, betyr former for demokrati som vi ikke kjenner til i Norge.

Arbeiderpartiet snakker om »Demokrati i hverdagen». I Norge er alt snakk om sånt en bløff. Jeg trur de av dere som har vært ute i arbeidslivet kan ha opplevd tilfeller som det på den albanske tekstilfabrikken. Mange steder er det ganske vanlig at en sønn, en nevø eller en annen slektning av en sjef kommer inn på en jobb og får lønn for å stå i et hjørne og tutle. Jeg kjenner sjøl til et tilfelle der en fyr fikk en ukelønn for å sitte i et hjørne og røyke og lese aviser.

Den som har opplevd noe sånt, vil vite at om jeg hengte opp en svær plakat på veggen og kritiserte ledelsen for dette (og med mitt fulle navn under!) så ville det ganske sikkert ikke føre til at ledelsen gikk med på å innkalle noe stort møte om saken. Det svaret jeg kunne vente, var friheten til å *stå på gata uten jobb*, og det lenge før tre dager var gått. Og dersom jeg fortsatte sånn på andre bedrifter, ville jeg få friheten til å sulte i hjel!

Og hva ville skje om jeg innstendig og gjentatte ganger krevde å få gå gjennom firmaets og statsadministrasjonens papirer og dokumenter, og tilmed sjøl gikk inn i kontorene og ga meg til å gå igjennom skrivebord, skuffer og skap? I beste fall ville jeg ende innesperret på galehus!

Hvor er det altså mest »frihet» og demokrati» for arbeidsfolk: i Norge eller Albania?

TRUONG CHINH OM KULTURREVOLUSJON I VIETNAM

Konsekvensen av det jeg har sagt til nå er: Det er nødvendig for alle sosialistiske land å trygge sosialismen gjennom en utvidelse proletariatets diktatur. Og midlet til å gjøre det er store kultur-revolusjonære bevegelser. Dette er forstatt i Kina og Albania. Et tredje sosialistisk land der marxist-leninistene har forstatt dette, er Den Demokratiske Republikken Vietnam (DRV – Nordvietnam).

Truong Chinh er en berømt vietnamesisk marxist-leninist og en av den vietnamesiske revolusjonens største teoretikere. I dag (1970) er han formann for parlamentet i DRV.

Boka hans »Framover langs veien som Karl Marx kartla» (Hanoi 1969) er å anbefale bl. a. som en helt utmerket innføring i spørsmålet om proletariatets diktatur.

Truong Chinh understreker det jeg har lagt vekt på tidligere: det finnes ingen stillstand i klassekampen. Enten gir folket klassefienden en på trynet gjennom en kulturrevolusjon, eller klassefienden styrker seg på bekostning av folket. Han viser åssen dette gjør seg gjeldende i DRV.

Truong Chinh sier:

- at i DRV i den siste tida har det vært en del tendenser til *byråkratisme* og til undertrykkelse av massenes råderett over produksjonsmidlene både i jordbruket og i industrien,
- at en del medlemmer av de gamle utbytende klassene sammen med noen få degenererte elementer i statsapparatet og industrien har falt tilbake til gamle former for utbytting,
- at de har benyttet seg av tyveri, svindel og svartebørs.

Han slår fast at dette dreier seg om *klassekamp* og sier at kampen mellom de to veiene – kapitalismen eller sosialismen – fortsetter under nye og ganske kompliserte former.

Truong Chinh peker også på at sosialistiske land som ikke konsoliderer og utvikler proletariatets diktatur vil degenerere, og at dette endelig kan føre til gjenopprettelse av kapitalismen.

Truong Chinh sier at det er nødvendig å revolusjonere *produksjonsforholda og teknikken*. Videre: Parallellt med de to nevnte revolusjoner og med det siktemål å tjene dem på en effektiv måte, må vi gjennomføre en *ideologisk og kulturell revolusjon*. Når det gjelder *ideologien* så må vi styrke og fostre proletarisk ideologi, kritisere småborgerlig ideologi, og fortsette utrenskningene av

føydale og andre feilaktige ideologier. Når det gjelder *kulturen*, vil vi på en kritisk måte holde nasjonalkulturen i hevd, og bygge opp en ny kultur for Vietnam som har et sosialistisk innhold og en nasjonal karakter.»

Truong Chinh sier at så lenge denne kulturelle og idologiske revolusjonen ikke er fullført, er kampen mellom de to veiene ikke avgjort i DRV. »Akkurat nå pågår kampen i den nordlige delen av landet vårt mellom den sosialistiske veien og den kapitalistiske veien, en kamp som vil fortsette inntil det kan gis et endelig svar på spørsmålet: »hvilken side vil vinne?» Dette vil bli en langvarig, vanskelig og komplisert kamp. Tiltak som undertrykking av kontrarevolusjonære, utvikling av demokratiet for folket, forvandling av produksjonsforholda, den teknologiske revolusjon, den ideologiske og kulturelle revolusjon, utgjør innholdet i kampen mellom de to veiene i den nordlige delen av landet.»

Med andre ord: kulturevolusjonære bevegelser er uunnværlige i DRV som i de andre sosialistiske landa.

SKAL NORGE KOPIERE KINA?

Jeg nærmer meg avslutninga. Det siste jeg skal ta opp er et spørsmål som mange sikkert stiller seg nå: Åssen skulle proletariatets diktatur eventuelt se ut i Norge?

Er det sånn at vi kommunister vil innføre det samme systemet som i Kina, Albania eller i Vietnam? Svaret må bli både ja og nei.

Lenin sa at *borgerskapets* diktatur har svært mange forskjellige ytre former. Tenk på så forskjellige former som borgerlig demokrati kontra fascisme. Men felles for alle disse formene, er at *borgerskapet dikterer*.

På samme måten vil også ethvert proletarisk diktatur ha det til felles med alle andre proletariske diktaturer at det er *et demokrati for folket, et diktatur over klassefienden*. Og i denne betydningen vil vi ha akkurat det samme her som i Kina, Albania og Vietnam. Men *formene* for dette proletariske diktaturet, de *ytre* formene blir skapt av de nasjonale særegenhetene i hvert enkelt land, av landets historie, av hvor utviklet det er, og av den måten revolusjonen foregår på.

Med andre ord kan ikke de fremmede *former* for proletariatets diktatur omplantes til Norge. Kopiere Kina i Norge? Enhver skolert kineser vil naturligvis le råt ved tanken, ettersom det

historiske grunnlaget i Norge og Kina er ganske forskjellig. Dette er så sjølsagt at tilmed høyrefolk burde kunne forstå det. Kopiere Kina i Norge? Vi kunne like gjerne si at under sosialismen skal alle nordmenn gå i kinesiske bladresser, lære albansk folkedans og bytte ut norske kyr med vietnamesiske vannbøfler!

Kan vi si noe om de særegne formene proletariatets diktatur vil få her i Norge? Svaret er at disse formene jo nettopp vil bli bestemt av folket sjøl gjennom en historisk utvikling som ikke er ferdig ennå. Denne utviklinga kan vi sjølsagt ikke på forhånd gjette utseendet til. Detaljerte forutsigelser om åssen framtidens massebevegelse vil bli, kan bare lages av skrivebordsteoretikere som sitter uten kontakt med virkeligheten og lager luftslott på kammerset. Vi veit like lite om hvor mange plasser det blir i et sosialistisk parlament som f.eks. hvilken farge det blir på sosialistiske frimerker.

Noe sikkert og noen detaljert kan vi altså ikke si. Det vi kan gjøre, er å se på eksempler fra forhold som likner mye på våre egne – fra Vest-Europa i vår tid. Vi skal se på hvilke former folk i det moderne Vest-Europa sjøl har skapt, når de har fått høve til å begynne med å opprette proletariatets diktatur.

FRANKRIKE MAI 1968: NANTES-KOMMUNEN

Jeg skal nevne et eksempel som noen sikkert kjenner til fra før: byen Nantes i Frankrike under mai-opprøret 1968.

I mai 68 la de fleste arbeiderne i Frankrike ned arbeidet i protest mot regjeringens politikk. Mange fabrikker, universiteter og skoler ble okkupert. Det var svære massebevegelser blant arbeidere, studenter og skoleelever, bønder, soldater osv.

Nantes er en by med omtrent 100 000 innbyggere – som Bergen eller Trondheim. Da de andre arbeiderne i Frankrike streiket, ble ikke arbeidet nedlagt i Nantes. Tvert imot: arbeiderne tok sjøl over fabrikkene og fortsatte produksjonen. De ganske enkelt tok dem fra kapitalistene – tok sjøl kontrollen over produksjonsmidlene.

De gikk også i gang med å organisere sitt eget styre i byen. De prøvde ikke å overta det gamle styret – det gamle statsapparatet som var utvikla for å snylte på folket. De brydde seg ikke om å arbeide gjennom det gamle kommunestyret som var dominert av de halvfascistiske gaullistene – arbeiderne ga ganske enkelt blaffen i hele kommunestyret.

Det arbeiderne gjorde var å velge sine egne representanter til å styre. På fabrikkene kom samtlige arbeidere sammen, både de uorganiserte og de som var organisert i forskjellige fagforbund. Dere vet kanskje at de franske arbeiderne er splitta mellom forskjellige fagforeninger som tilsammen har forholdsvis lav organisasjonsprosent. Fabrikkene valgte altså sine representanter. Folk som bodde i en gate valgte egne representanter osv.

Disse representantene opprettet en ny administrasjon for byen. Denne administrasjonen var uten byråkrati og privilegier, uten alle slags skjulte krinkler og kroker der støv og skitt kan samle seg og der borgerne i skjul kan gjennomføre sine skumle svindelaffærer under dekke av det gamle statsapparatet. De tok over all makt og dikterte politikken — *Nantes-kommunen opprettet proletariets diktatur i byen.*

Noen av våre kjære SF-ere vil kanskje si at folket i Nantes skulle venta til neste kommunevalg. — Vel, folket i Nantes gjorde ikke det. For det første passet ikke den politiske sammensetninga av bystyret sammen med folkemeninga. For det andre syntes de det var noe tøv å bry seg med det gamle, tungroddede byråkratiet når de kunne skape noe nytt sjøl som virket så mye bedre.

Arbeiderstyret i Nantes gikk i gang med å løse folkets mest brennende problemer. Og her viste det lokale proletariske diktaturet alt i den korte tida det fikk eksistere, sin strålende overlegenhet overfor alle andre statsformer. Det viste hvilken veldig skaperkraft folket sjøl har, når vi — folket — virkelig en gang får sjansen til å løse våre egne problemer.

PROLETARIATETS DIKTATUR OVER PRISENE

En av de viktigste årsakene til maiopprøret var at prisene vokste mye fortere enn lønningene. Det var ganske enkelt blitt umulig for mange å leve 7 dager på en ukelønn i Frankrike.

Folkemakta i Nantes gikk løs på dette problemet. Den utvikla et direkte varebytte av industriproduksjonen mot matvarer fra landsbygda rundt byen. Folkemakta byttet industrivarer med småbøndernes fagforeninger, som ga mat til gjengjeld.

Mellomleddenes snylterprofitt ble skåret bort. Slik var arbeiderstyret til fordel for alle de arbeidende laga: både for bønderne, for proletariatet og for småhandlerne. De store profittmakerne ble ganske enkelt og fullstendig diktatorisk stengt.

På denne måten ble prisen på de viktigste levnedsmidlene redusert ganske drastisk. F. eks. sank prisen på en liter melk fra 80 til 50 centimes, på en kilo poteter fra 70 til 12 centimes. Og dette altså ved hjelp av å ganske diktatorisk avskaffe de store mellommennene. Høyres »demokratiske friheter og rettigheter» som handle*friheten* og eiendoms*retten*, ble ganske diktatorisk satt ut av spill.

De samme diktatoriske midlene ble brukt for å opprettholde de diktatorisk fastsatte prisene — de prisene som arbeiderklassen hadde bestemt helt »udemokratisk» — dvs. uten å spørre kapitalistene. Arbeidere og ungdommer gikk rundt i butikkene og kontrollerte prisene, og de oppførte seg som et veritabelt hemmelig politi. De »forkledde» seg nemlig som vanlige folk (og det var de jo også!) og stilte seg i kø sammen med alle andre og gjorde innkjøp. Og hvis en eller annen da hadde prøvd å snyte på prisene — vel, så risikerte han at sjappa ganske diktatorisk ble stengt! Slik ble proletariatets diktatur utøvd over prisene i Nantes.

Et annet problem som det gamle kommunestyret hadde lovet å gjøre noe med i over 10 år, var den skrikende mangelen på daghjemsplasser og barnehager. Dette spørsmålet løste folkets Nantes-kommune på et par uker. Ganske enkelt ved at folket sjøl organiserte det hele, og fullstendig diktatorisk rekvirerte det som trengtes av lokaler og annet.

Som vi ser, betydde det proletariske diktaturet i Nantes ingen innskrenkning, men en veldig utvidelse av folkets frihet.

VOLDELIG KAMP MOT DE GAULLES OPPRØRSPOLITI

De Gaulles stat kunne sjølsagt ikke se med rolige øyne på at folkemakta gjorde det så bra i Nantes. Opprørspolitiet, CRS, ble sendt til byen. CRS er en usedvanlig rå og brutal politistyrke, som bl. a. rekrutteres fra drankere og halvkriminelle i Paris. I 1968 ble styrken verdensberømt for heltedåder som overfall med køller mot saredede folk på bære. CRS skulle »gjennopprette ro og orden i Nantes»!

Men ved Nantes møtte CRS 500 mann som var postert ved alle de viktigste utfartsveiene. De forklarte CRS åssen stillinga var. Jeg kan ikke gjengi det som ble sagt ordrett, men hovedinnholdet var omtrent sann: Jo takk, her er ro og orden, vi trenger dere ikke, dra hjem.

Da CRS likevel forsøkte å trenge seg inn i byen med vold, — ja tenk, da møtte disse 500 arbeidsfolka dem med vold! Pussig nok: arbeidergardene satte seg ikke ned på veien og sang «We shall overcome»! Og sjøl om arbeiderne ikke hadde tåregass og gummikøller og maskingevær på lager, sånn som CRS, så fantes det likevel egnede saker for hånden, saker som jernrør og trestokker og stein. Og så jaget arbeiderne CRS ut av Nantes!

Slik klarte arbeiderne å hindre at CRS kom inn i Nantes så lenge revolusjonsbølgen i Frankrike var på sitt høyeste.

Vi ser altså at også i vår tids Vest-Europa vil monopolkapitalen forsøke å styrte folkemakt med vold. Og om folkemakt skal bestå, må den være villig til å forsvare seg med vold. Proletariatets diktatur må bruke *vold for diktatorisk å undertrykke folkets fiender.*

Men setter ikke slik diktatorisk vold også demokratiet og folkets friheter i fare? — Vel, kan vi virkelig hevde at den diktatoriske vold som ble brukt mot folkets fiender i CRS utafør Nantes satte demokratiet, friheten for folket i byen i fare? Nei, det kan ikke noe vettug menneske hevde. Tvert imot, nettopp volden mot CRS, de «udemokratiske» metodene mot CRS, intet «fritt valg» for CRS, de «udemokratiske» metodene mot CRS, intet «fritt valg» for De Gaulles blodhunder i CRS, nettopp dette *sikret* folkets frihet og *hindret* at folket ble undertrykt.

Erfaringene fra Nantes og fra hele Frankrike i 1968 viser at nettopp voldelig revolusjon og proletariatets demokratiske diktatur er nødvendig også i Europa. Grunnen til at mai-revolusjonen ikke førte til at et nytt samfunn ble skapt, var nettopp at flertallet av det franske folket ikke forsto denne sannheten.

De Gaulle fikk beholde sin hær uten at noen prøvde å sette den ut av spillet. På slutten av maiopprøret kunne han konsentrere den rundt Paris for å forberede blodbad på arbeiderne dersom de ikke gikk tilbake til arbeidsplassene. Sammen med De Gaulle sto det revisjonistiske franske «kommunist»-partiet, som er omtrent så radikalt som Arbeiderpartiet i Norge. Og dets ledere messet: Ingen revolusjon! Ingen eventyr! Tilbake til arbeidet!

Det var mangelen på tilstrekkelig sterke diktatoriske tiltak fra folket mot klassefienden som førte til folkets nederlag i mai. Det franske folket tapte fordi det ikke i tilstrekkelig grad hadde forstått sannheten i formann Maos ord om at politisk makt gror ut av geværløpet. Dette gjelder både før, under og etter revolusjonen.

IKKE STOL PÅ HETS – UNDERSØK SAKENE SJØL!

Kamerater og venner!

Vi ønsker alle sammen å skape grunnlaget for en utvikling fram til et samfunn der det arbeidende folket sjøl hersker. Der skal det ikke finnes undertrykking og utbytting slik som i dagens verden.

Vi marxist-leninister hevder at dersom dette skal bli virkelighet, så må arbeiderklassen reise seg og opprette proletariatets eget, demokratiske diktatur. Jeg har forsøkt å forklare hvorfor det må være slik. Kanskje har jeg ikke gjort det godt nok, kanskje har jeg vært uklar eller for kortfattet på noen punkter.

Noen av dere vil si at det jeg har sagt i det hele tatt ikke svarer til de forestillingene dere har fra før. Noen av dere har sikkert lest og hørt mye rart som får dere til å reagere motvillig på selve uttrykket proletariatets diktatur.

Jeg har prøvd å gi en del motforestillinger til de av dere som tenker slik. Jeg har prøvd å få dere til å forstå hva vi kommunister virkelig står for i denne saka, og jeg har prøvd å vise at det inntrykket dere har fra før av, er skapt gjennom påvirkning fra løgn og forvrengninger fra vår felles fiende: monopolkapitalen.

Som sagt: kanskje har jeg ikke vært overbevisende nok. Til de som mener det, vil jeg si: Stol i hvert fall ikke blindt på det våre felles fiender sier! Gjør undersøkelser sjøl, på egen hånd! Les om saka, studer den, reis gjerne til land der proletariatets diktatur finnes, skaff dere informasjon sjøl og tenk sjøl!

Jeg er sikker på at ærlige progressive som virkelig setter seg inn i dette spørsmålet før eller siden kommer fram til det samme synet som vi marxist-leninister: at proletariatets diktatur er nødvendig for folket og for sosialismen, her i landet også.

Kamerater og venner, la oss slutte oss sammen! La oss gå framover arm i arm i kampen for det arbeidende folkets frihet! La oss sammen kjempe for å opprette proletariatets diktatur, sosialismen og til slutt kommunismen, og slik for alltid oppheve all undertrykking og utbytting av mennesker også her i Norge!

MONOPOLKAPITALENS DIKTATUR ELLER FOLKETS DIKTATUR

—etterord mai 1972.

NYE ARGUMENTER FOR HVERT ÅR SOM GÅR!

Hensikten i studentersamfunnet våren for to år sida var å systematisk avvise de innvendingene mot proletariatets diktatur som ble reist i debatten på venstresida. Dette er minst like aktuelt nå, siden den samme debatten — med nøyaktig de samme innvendingene — fortsatt er i gang.

Men det betyr ikke at utviklinga står på stedet hvil. En sak er at *flere* har gjennomskua at monopolkapitalen dikterer politikken mot folkets interesser. Dermed blir også flere tilhengere av *proletariatets* diktatur over monopolene. Og blant de som er mot i dag, er det mange som var mot *sosialismen* i 1970. Så verden går faktisk framover! Er vi bare litt tålmodige har vi faktisk all grunn til håp!

Nå er det dessuten *lettere* å argumentere for folkets diktatur, og *vanskeligere* å tilbakevise disse argumentene. De siste åra er fram for alt rike på *eksempler*, bl. a. også fra land som kulturelt og geografisk står oss nær.

På en måte hadde jeg derfor flaks som fikk jobben å holde foredraget alt i 1970. Skulle jeg gå skikkelig inn på de siste to års eksempler, ville jeg også måtte gjøre langt grundigere studier og bruke mye mer plass enn den gangen. — Det blir det ikke noe av! Her får det greie seg med en kort skisse for å vise hva vi kan lære av den del av det viktigste som har hendt.

Det vil vise oss at det er ikke »demokrati eller diktatur» som er alternativene. Spørsmålet må stilles: »demokrati for hvem?» »Diktatur for hvem?» Det kampen vil stå om, er om monopolene skal diktere folket eller om folket skal diktere monopolene.

MONOPOLENES DIKTATUR: STATENS KAMP FOR EEC

Sommeren 1970 kom kampen mot EEC — en av de største massebevegelsene Norgeshistorien kjenner i fredstid.

Blant de ting tenkende mennesker lett har kunnet erfare gjennom denne kampen, er åssen *monopolene dikterer politikken og styrer statsapparatet*.

De fleste EEC-motstandere har for lengst oppdaget at bare storkonsernene i EEC og en meget liten gruppe norske monopolkapitalister virkelig vil *tjene* på EEC. Det er altså bare et ørlite mindretall av den norske befolkninga som faktisk har objektive interesser av medlemskap. Sjøl om dette lille mindretallet har en større del av opinionen på slep – bl. a. gjennom kontroll av pressa, Arbeiderpartiet og Høyre – sa har et flertall likevel hele tida tatt stilling *mot*

På tross av folkemeninga har statsapparatet hele tida kjempet for EEC. Embedsmenn driver ja-propaganda i arbeidstida. Rapporter, bestilt av staten sjøl, *undertrykkes* dersom de gir et negativt bilde av forholda i EEC (f. eks. en rapport om sosialpolitikken og en om kvinnens stilling). Staten sprøyter ut masser av »informasjon om EEC», men både tilhengere og motstandere rekner det som sjølsagt at dette er informasjon *for* EEC – trykt for skattebetalernes penger!

Staten brukes altså aktivt til å kjempe mot flertallet. Det vil si: ikke bare det store flertallets interesser – *men også mot dette flertallets uttrykte vilje*.

Når kampen står mellom folket og monopolene, er ikke staten »nøytral», men et reint maktredskap for mindretallet. Det store flertallet av statstjenestemenn har sjølsagt ikke skylda for dette. I arbeidstida er de *tvunget* til å jobbe for den råtne politikken som en liten gruppe toppembedsmenn med glede setter ut i livet for monopolkapitalen. – Trenger vi flere eksempler for å bevise at *den norske staten et et redskap for monopolkapitalens diktatur?*

PARLAMENTARISK »DEMOKRATI»: STORTINGETS KAMP MOT FOLKET.

EEC-kampen viser også åssen det borgerlige parlamentet – stortinget – langt fra styres av folkets vilje.

I dag fører vi EEC-motstandere også parlamentarisk kamp. Vi prøver å presse stortingsmenn til å gå mot, og støtter de som er mot. Vi gjør rett i det, ettersom sterk motstand på tinget gjør det vanskeligere å innlemme Norge i EEC.

Men legg merke til at vi motstandere, *som er i flertall*, slett ikke kjemper med noe håp om å vinne flertall på stortinget! Vi kjemper *bare* for å få et tilstrekkelig stort *mindretall* av tingsmenn, slik at tilhengerne ikke får det 3/4 flertall grunnloven krever! Et *flertall* i folket kjemper altså i flere år for å presse fram et *mindretall* av »folkevalgte» som støtter folkets syn!

Like sikkert som at et flertall i folket alltid har vært *mot EEC* – like sikkert har et flertall av »folkevalgte» tingsmenn alltid vært *for!* Og ikke bare det: de har hele tida *aktivt motarbeidet flertallet av sine velgere* – de har kjempet mot velgernes syn med alle midler de har *våget* å bruke. Mens jeg skriver er utfallet av folkeavstemninga om EEC langt fra avgjort, og vi har håp om at det går bra. Men *dersom* et flertall i mange år er blitt vridd til et *mindretall* i september 1972, så er det *stortingsflertallets* skyld.

Dette stortingsflertallet har forsvart statsadministrasjonens felttog mot folkemeninga. Det har svindlet med forhandlingsresultatet (f. eks. melkesubsidiene) for å lure folk. Det har bevilget seg sjøl svære beløp (velgernes penger!) til valgpropaganda *for*, og gitt *mot* en liten klatt for syns skyld. Det har manipulert med datoen for valget for å få mer tid til å snu strømmen. Lista kan gjøres lengre. Men her nøyer vi oss med bare de mest åpenbare skurkestrekene dette stortingsflertallet har gjort – saker som er velkjent for alle som har fulgt med.

Skal *stortinget* gjennomføre sosialismen? Hvordan skal dette stortinget kunne avspeile en rask dreining av folkemeninga i retning noe så stort som *sosialisme*, når det *etter ti år* fortsatt ikke er i samsvar med en folkemening som *bare er mot EEC*? Trenger vi bedre bevis på at *stortinget er fullstendig ubrukelig som redskap for en sosialistisk samfunnsomveltning*?

VI HAR FOLKEAVSTEMNING – ER DET »DEMOKRATI»?

Hva med folkeavstemninga? Viser ikke den at folket tross alt bestemmer i Norge? Er det ikke *demokrati*, når folket får bestemme i avgjørende spørsmål?

Nei! Ser vi nærmere på folkeavstemninga, får vi tvert imot *bekreftet* at det er *monopolkapitalen* – ikke folket – som *dikterer i Norge*.

For det første: Folkeavstemninga er PRESSET gjennom av motstandsbevegelsen. Det er ingen snille julenisser på tinget eller i storbankene som har »gitt» oss folkeavstemninga fordi »folket må få bestemme». Folkeavstemninga er *taktikk* fra overklassens side. De borgerlige politikerne har alltid visst at motstanden kunne bli voldsomt sterk. Tok man ingen hensyn til den kunne det i værste fall føre til eksplosjon: massedemonstrasjoner, streiker, kanskje så nær til et *opprør* som noen gang i det 20. århundres Norge. Det tok man ikke sjansen på. Da heller folkeavstemninga som sikkerhetsventil.

La oss se på et annet søkerland: England. Til tross for sterkere motstand *i parlamentet* enn i Norge knuste statsminister Heath alle forslag om folkeavstemning. Årsak: motstanden *i folket* var ikke så sterk – det var ingen fare for *eksplosjon*. Følgelig ingen folkeavstemning!

I *Irland* derimot var det avstemning. Det var til og med *bindende* – *regjeringa var skräsikker på å vinne på forhånd!*

Det er ingen grunn til å tro at norske og irske borgerlige politikere er mer »demokratiske» enn f. eks. engelske. For dem alle er folkeavstemninga et reint *taktisk* spørsmål. Dersom en norsk stortingsmann treffer en sulten grønlandshund og gir den hele søndagsmiddagen for å slippe å bli spist, så beviser det sjølsagt ikke at han er »en stor dyrevenn». Og dersom 150 norske stortingsmenn heller tar en folkeavstemning enn å ta risken på å bli feid vekk av folkets vrede, så viser det sjølsagt heller ikke at »Norge er et demokrati»!

For det andre: folkeavstemninga gir ikke på noen måte like vilkår for de to sidene. Alle veit at *mindretallet* kontrollerer stortinget, statsapparatet, kringkasting, presse, LO, Arbeider-

partiet, Høyre – for ikke å snakke om penger, penger, penger! Vi har nettopp vært inne på hva det betyr. Hva har *flertallet*? Flertallet har bare retten på sin side. I dag i Norge betyr det dessverre at *flertallet* stiller ved folkeavstemninga med et *betydelig handicap*.

For det tredje: herskerklasse godtar bare det avstemningsresultatet som passer dem sjøl. Vrir den fram et *ja* – vel, så er Norge innlemmet i EEC fra 1/1–73. Stemmer folket *nei* derimot, ser tilhengerne (monopolene, staten, stortingsflertallet) bare resultatet som en *utsettelse*. »Si ja og du får en på trynet nå, si nei og du får den i mårra.» Sånn tenker ja-folka. Fortsatt vil de skritt for skritt prøve å lure Norge nærmere til EEC. Spørsmålet om fullt medlemskap blir tatt opp igjen så snart tilhengerne tror at mulighetene er bedre.

En folkeavstemning *tvunget* gjennom av folket, der *flertallet* stiller med *handicap*, og der herskerne bare vil godta et *Ja til EEC* – viser den kanskje at Norge er et demokrati? Sjølsagt ikke! Den viser tvert imot at det norske »demokrati» er *juks og fanteri* – folkeavstemninga er et prima eksempel på en *parodi* på virkelig demokrati!

Det betyr ikke at det ikke er viktig at vi vinner folkeavstemninga. Nettopp fordi ja-folka har skapt så grovt ulike forhold, vil det være en kraftig nesestyver for dem om motstanderne, tross ulike forhold, klarer å vinne. Vinner vi, må de i hvert fall *utsette* medlemskap.

Men samtidig veit vi at kampen kan ikke *vinnes* for godt hverken ved valgurnene eller på tinget. De resultatene vi oppnår der, vinnes for *vi er mange*. Et godt kort å spille på er at mange går mot. Et enda bedre kort er å *true* politikerne med folkets vrede. Vårt beste kort er *folkets vrede* – at folket sjøl reiser seg til kamp, feier de borgerlige politikerne til side og egenrådig bestemmer over allting. Men det har ingen ting med borgerlig parlamentarisk »demokratur» å gjøre. Tvert imot: det er proletariatets virkelige demokratiske diktatur.

HVA NORSKE ARBEIDERE DUGER TIL: SAUDA-STREIKEN

»Fine ideer, men de har kanskje for lite med virkeligheten å gjøre. Sånt går visst i Kina, men her, i Norge?»

Også norske arbeidsfolk kan ta med makt og bestemme sjøl. I de siste åra har stadig flere organisert seg, demonstrert, aksjonert og streiket for kravene sine. En gruppe ungdom står uten sted å være. Når myndighetene nekter å gjøre noe *tar* ungdommen sjøl et hus. Sånt må vi gjøre mer av. Den som er mot sånt, er mot folket. For de siste åras folkelige kamper viser – sjøl om det ennå er i liten målestokk – at «vanlige folk» kan forandre verden.

Sommeren 1970 streika ovnshusarbeiderne på EFP på Sauda. Bedriftens løpegutter sa at streiken ville gå ut over hele lokal-samfunnet. Ovnshusarbeiderne møtte ikke denne kritikken med hendene i fanget. I stedet for svarte de ved å nytte streiketida til å starte arbeid til beste for folket i Sauda.

Arbeiderne malte folkets hus, de planla saker som rydding av plass til idrett og badestrand. De vurderte om de skulle bygge vei til noen avsidesliggende hus, og eventuelt på egen hånd kreve det nødvendige utstyret fra kommunen (Bulldozer, dynamitt). Alt dette var arbeidsoppgaver som kommunestyret hadde latt ligge. Noen av disse arbeidsoppgavene ble gjennomført, andre ble bare planer fordi streiken seiret før de kunne bli virkelighet. Det viktigste for oss er ikke hvor mye som faktisk ble gjort, men selve det at arbeiderne stilte seg oppgaver av denne typen. Det viser oss at arbeiderne hadde både sjøltillit, vilje og evne nok til å ta over viktige samfunnsoppgaver på Sauda, og gjøre dem *bedre* enn det borgerlige kommunestyret.

Streiken vant fordi den ble hele arbeidsfolkets sak på Sauda. Ikke bare de arbeiderne som ikke var i streik, men også bøndene rundt byen og småhandelsfolk i Sauda sluttet opp om de streikende og hjalp dem med penger og varer.

Like før Sauda-streiken var Norgas-arbeidernes streikevakter blitt angrepet av politi. Det samme skjedde ikke på Sauda fordi statsmakta visste at Sauda-arbeiderne reagerte på bildene fra Norgas. For å komme inn på fabrikkområdet må man krysse ei bru. De streikende sa seg imellom at prøvde politiet å komme inn i

fabrikken så skulle de i elva. Å slå ned flere hundrede kampvillige Sauda-arbeidere i deres egen by er sannsynligvis en oppgave som er for stor for de samlede politistyrkene på hele Vestlandet. Uten å kalle inn militære (en politisk umulighet) var det derfor umulig å bryte streiken med makt.

I Sauda-streiken finner vi mye som peker framover. Arbeiderne tok på seg viktige samfunnsoppgaver. Det er en kime i det til sosialismen. Det var ikke noe »proletariatets diktatur» på Sauda: arbeiderne tok ikke over kommunestyrets og politiets myndigheter. Men ellers er det mange klare paralleller med Nantes-kommunen: arbeiderne hadde støtte fra hele den arbeidende befolkninga. De var villige til å forsvare seg med vold. Og hadde overklassen vært så dum å beordre angrep, ville det kunnet tvinge arbeiderne til å ta over kontrollen i sjølforsvar, og »Sauda-kommunen» hadde vært et faktum.

Kapitalistene *gir* oss aldri sosialismen i Norge bare fordi Gustavsen og Reidar Larsen får simpelt flertall på tinget. Håper vi på det så håper vi forgiveves. Og med slike perspektiver er det sjølsagt ikke rart at vettuge folk mister alt håp om sosialismen i Norge.

Studerer vi derimot norske arbeidsfolk i kamp – som på Sauda – så vil vi også oppdage både en ganske annen kraft og en ganske annen evne til å forvandle verden. Klarer vi bare å mobilisere de bra egenskapene som bor i folket, så har vi også all grunn til å ha tillit til at også det norske folket vil reise seg og *ta* sosialismen fra kapitalistene.

EUROPA REISER SEG: KULLGRUVESTREIKEN I ENGLAND

Klassekampen i Europa i de siste åra bekrefter at også i vår verdensdel blir spørsmålet om at folket tar sin rett med vold og utøver diktatur over folkets fiender reist på ny. I mange land har folkebevegelsen vært mye større enn i Norge: Italia, Spania, England, Nord-Irland har vært rystet fra topp til bunn.

Våren 1972 streiket noen hundretusener av engelske kullgruvearbeidere. Streiken tvang statsminister Heath til å varsle *lockout mot flertallet av Englands arbeidere*.

Den engelske arbeiderklassen er kjent for å være sterk i faglig kamper og svak i politikk: den har »de beste arbeiderne og de råtteste lederne». Gruvestreiken var en reint økonomisk kamp. Intet annet sted i verden kunne vel arbeiderne ført så svær og hard en kamp uten at det kom mer politikk inn i den. Men på slutten av streiken stilte likevel arbeiderne opp følgende paroler mot de borgerlige politikerne: »Ned i sjakta med Heath og Wilson» (»Send Heath og Wilson Down the Pit» – Heath, høyres leder, Wilson, Arbeiderpartiets leder.)

Kullgruvearbeiderne vant streiken. En årsak var at *de slo det engelske politiet i gatekamper*. Da politiet skulle åpne kull-lagrene, ble de rundjult og jaget av tusenvis av arbeidere. Arbeiderne hadde døds ofre i kampen for å forsvare lagrene. Flertallet av engelskmennene støttet arbeiderne. Derfor var det *politisk umulig å sette inn tropper mot dem*.

Kan noen virkelig tro på »den fredlige parlamentariske veien til soialismen» i England, når arbeiderne der må *ofre livet* for noe langt *mindre* – noen kroners lønnstillegg?

Arbeidsfolk i England er fortsatt fjernt fra sosialismen. Men den arbeiderklassen som med vold utøver *diktatur* over politiet utenfor kull-lagrene, den arbeiderklassen har også krefter til å *ta makta i England og beholde den*, bare den får det klart for seg at dette er nødvendig.

FOLKETS DIKTATUR I »DET FRIE DERRY», NORD-IRLAND

Om jeg i dag skulle gi et eksempel på åssen et proletarisk diktatur kan se ut i Vest-Europa, kunne jeg i tillegg til Nantes-kommunen vise til de midlertidige befridde områdene som folket har opprettet i noen bydeler i det engelskokkuperte Nord-Irland.

Her har folket reist barrikader og skapt sitt eget sjøforsvar under ledelse av det offisielle IRA. Engelske soldater slipper ikke inn (den engelske pressa kaller det »no-go-areas» – »ikke-gå-områder»). Folket styrer seg sjøl, hus blir fordelt til de husløse, i noen tilfeller blir klær og andre nødvendighetsartikler fordelt, det er organisert søppeltømming osv. Folket sørger for ro og orden, folkedomsstolen tar seg av forbrytelser. Disse befridde områdene

er en midlertidig form for et slags proletarisk diktatur. (Et slikt område, »det frie Derry» er skildret i heftet »Om kampen i Irland», av M. McGurran, forlaget Oktober – 72)

OPPRØRET I POLEN OG ØST-EUROPAS FRAMTID

Kanskje det viktigste beviset på at framtidens europeiske statsform er proletariatets diktatur fikk vi i *Polen ved årsskiftet 1970–71*.

I desember 1970 streiket arbeiderne i en del østersjøbyer i protest mot en voldsom prisøkning. Snart kom streikene til å ta karakteren av en protest mot hele revisjonistpartiets politikk. De spredde seg over hele landet, og hundretusener deltok.

Arbeiderne i kystbyene sang »internasjonalen» de ropte slagord som »leve proletariatets diktatur». Da de ble angrepet av militære og væpnet politi, svarte de med å organisere sine egne arbeidermilits som forsvarte arbeiderne og fabrikkene. Arbeiderne brant ned revisjonistpartiets bygninger i protest, og kampene krevde mange døde og sårede.

I Szozecin tok en revolusjonær arbeiderkomite over makta og beholdt den i flere dager. *Proletariatets diktatur* hersket i byen. Det gamle revisjonistiske partiapparatet gikk i oppløsning og sluttet å fungere. (Se f. eks. intervju med en representant for det illegale marxist-leninistiske Polens Kommunistiske Parti, KLASSEKAMPEN nr. 5 1972.)

Hva er lærdommene av Polen? Når opportunistene har gitt opp alle andre argumenter mot proletariatets diktatur, så griper de til *Øst-Europa*: »sånn går det i praksis». Høyrefolka sier: »Se sjøl dere sosialister! Øst-Europas folk har fått føle på kroppen hva sosialismen er. De *hater* alt sosialistisk!»

Polens arbeidere viser oss at det ikke er slik. De polske arbeiderne var *ikke mot sosialismen*, de syntes tvert imot at det er *for lite sosialisme* i Polen. De ønsker ikke gamle utbyttere tilbake igjen, de vil *bli kvitt nye utbyttere også*. De klager ikke over »for mye proletariatets diktatur», de krever *et virkelig proletarisk diktatur*.

Polen viser at når Øst–Europas folk reiser seg på nytt, så blir det ikke for å skape »liberale samfunn bygd på vestlig demokrati», men for å *gjenopprette sosialismen og proletariatets diktatur*.

ET »IDEOLOGISK LIK» SOM IKKE VILLE DØ.

Fra de storslåtte verdensbegivenheter over til det mer hjemlige småpussige.

I 1968 skrev SFs leder Finn Gustavsen: *»Ideologiske lik som proletariatets diktatur . . . graves opp igjen av ungdom i kamp mot de bestående og skjeve samfunnsforhold, og i påstått kamp for arbeidermassenes frigjøring.»* (Gustavsens sjølbibliografi RETT PÅ SAK (!) side 250, nederst.)

Ja, Gustavsen, de graver og de graver. Og enten finnes det spøkelser eller så var kadaveret bare skinndødt, for »liket» spiller en større rolle i norsk politikk enn på mange ti-år.

De friske opprørsvinder som blåser gjennom verden hindrer det døde støvet å legge seg igjen, sjøl inne i Herr Gustavsens lune stue. I 1968 var det SUF som dreiv gravrøveriet. Men i 1972 finner Gustavsen fortsatt »ungdom» ute på den »ideologiske kirkegården» mellom støttene av Marx og Lenin, der »liklukta» fortsatt river i nesa. Og skrekk og gru, Gustavsen, det er fortsatt ungdom fra ditt eget parti, fra SF og SFU!

Unge folk overalt – i SF også – identifiserer seg med frigjøringsbevegelsene. Og etter 1968 er det blitt stadig vanskeligere å skjule at de fleste frigjøringsbevegelser bygger strategien på leninismen og har *folkedemokratisk diktatur* på ønskelista. Gustavsen er mot proletariatets diktatur. *Ho Chi Minh er for*. Ho Chi Minh er riktignok et »lik». Men den døde Ho Chi Minh virker likevel ved sammenlikning mer livskraftig enn den nålevende Gustavsen. Dessverre også for unge SFere!

Spurte du en ung Gustavsen-tilhenger i 1968 om proletariatets diktatur, ville vår venn svare *»mot!»*. Spør du en ung (og vanligvis nyrekruttet) Gustavsen-tilhenger i dag, er sjansen to mot en på at vår venn ser seg forlegent rundt og hvisker *»for!»*. Så kommer

riktignok ofte tilføyelsen: »Men jeg mener ikke det samme med Proletariatets Diktatur som marxist-leninistene! »

Nå kan du gjøre ett av to. Du kan spørre hva vår venn mener sjøl, men resultatet blir usikre og utsvevende svar. Du kan også vise til det Gustavsen skrev i 1968. Privat vil du da få det svaret at Gustavsen har sagt mye rart og ikke er representativ for SF. Men gjentar du dette offentlig, vil du få høre at alle SFere står bak Gustavsen, og at marxist-leninistene driver med latterlige forsøk på å splitte medlemmer fra ledelsen i SF! Slike svar minner om det katolske dogmet om pavens ufeilbarlighet, og er like vanskelige for oss vanlige dødelige å forstå.

Egentlig skulle jeg ikke fleipe når jeg snakker om disse tingene. Vi som kom til klarhet før, har ingen grunn til å være overlegne og si »hva sa jeg! ». Et framskritt er et framskritt og bør ønskes velkommen. De feilene som fortsatt sitter igjen, kan diskusjonen rydde ut etterhvert. F. eks. gir *kritikk av dette heftet* de unge Gustavsen-tilhengerne en enestående sjanse til å vise hva de mener med proletariatets diktatur når de samtidig ikke er enige med marxist-leninistene. Vi har forklart oss. Nå er det deres tur!

Det store reflekteres i det lille: en klar natt kan du se månen i en vannpytt. Ikke bare verdensbegivenhetene, men også deres avspeilinger i SF gir oss forhåpninger om at den dagen nok skal komme, da sosialismen skal seire her i landet også.

Kanskje skal vi marxist-leninister som er unge i 70-åra, en dag jobbe sammen med våre jevnaldrende søstre og brødre i SF i et Norge der diskusjoner om proletariatets diktatur eller ikke er et tilbaketog stadium, og denne artikkelen er en pussig antikvititet!

FORFATTEREN BER OM KRITIKK.

Interessen for spørsmålet om proletariatets diktatur er stor. Det kan derfor kanskje bli nødvendig med en ny utgave av dette heftet.

Jeg ber derfor lesere som har kritikk om å *skrive den ned og sende den inn. All slags kritikk mottas med takk.* Det gjelder også fra folk som er uenig i det politiske innholdet i heftet, ettersom slik kritikk kan hjelpe meg til å formulere marxist-leninistenes syn bedre.

Kritikk og rettelser på eksemplene, spørsmål om saker som folk lurer på osv. er også bra. Og sjølsagt til boklista.

Brev kan sendes til *Forlaget OKTOBER* – bruk den adressa som står i det ferskeste nummeret du har av *KLASSEKAMPEN*.

FOR DEG SOM VIL LESE MER.

Her følger ei leseliste for deg som er så fornøyd eller misfornøyd at du vil drive studier sjøl. Jeg må på forhånd be om unnskyldning for at lista er rasket sammen i all hast. Derfor er den ufullstendig. Grundigere studier og flere samtaler med kamerater som har lest mye kunne sikkert utfylt den med mange viktige titler. Hastverk har også hindret at jeg har fått med forlag og utgiverdato på mange bøker.

De fleste norske og utenlandske bøker i lista kan skaffes i OKTOBER. De norske bøkene som er utsolgt, kan finnes på enkelte bibliotek.

Utenom rein teori inneholder lista også bl.a. *romaner*. Det er en misforståelse å tro at man bare lærer marxisme i teoretisk verker. Offisielle dokumenter, statistikk, avisartikler, romaner og reiseskildringer – alt kan gi verdifull kunnskap.

Øg det viktigste studium er sjølsagt å *lære av livet sjøl*. Vi kan lære av det som skjer i Norge, eller i andre kapitalistiske diktaturer i Øst eller Vest. For ikke å snakke om av å reise i sosialistiske land. De som kan få en slik fin sjanse, bør derfor ikke nøle med å gripe den.

Karl Marx.

To viktige skrifter er:

Pariserkommunen (finnes på norsk). Om proletariatets diktatur under arbeideropprøret i Paris 1871, det viktigste Marx skrev om emnet.

Kritikk av Gotha-Programmet (finnes på norsk). Kritikk av programmet til datidas tyske sosialist-parti. Inneholder bl. a. kritikk av deres ufullstendige syn på staten og understreker nødvendigheten av proletariatets diktatur.

Friederich Engels.

Statsen, Familiens og Privateiendommens opprinnelse. (finnes på norsk.) Marxismens klassiske sammenfatning bl. a. av hvordan staten oppstår.

V. I. Lenin.

Staten og revolusjonen (finnes på norsk). Lenins viktigste verk som proletariatets diktatur.

Staten (norsk utgave i hefte på OKTOBER). En kort og lettlest sammenfatning av marxismens syn.

Den Proletariske Revolusjon og Renegaten Kautsky (norsk utgave utsolgt). Flengende kritikk av en »sosialistisk motstander av proletariatets diktatur på Lenins tid.

Utkast til program for Russlands Kommunistiske Parti (bolsjevikene) 1919 (engelsk utgave: Lenins samlede verk, bind 29). Forteller om hvordan proletariatets diktatur ble organisert etter den russiske revolusjonen.

Josef Stalin.

Stalin skrev mesteparten av sine verker etter oktoberrevolusjonen, og direkte eller indirekte kommer han derfor oftere inn på proletariatets diktatur enn sjøl Lenin. Noen viktige verker:

Om leninismens grunnlag – Oktoberrevolusjonen og de russiske kommunisters taktikk – Om spørsmålene i leninismen (norsk utgave i samleverket Spørsmål i leninismen –

utsolgt). Alle disse tre artiklene er skrevet i begynnelsen av 20-åra, og delvis i polemikk mot Trotski. De gir derfor også verdifullt materiale om kampen mot Trotskismen i Sovjetunionen.

Sovjetunionens Kommunistiske Partis (bolsjevikenes) Historie (norsk utgave utsolgt, finnes på svensk, utgitt av svensk OKTOBER). Går fram til 1937 – mye om utviklinga i Sovjet 1927–37.

Økonomiens Problem i Sovjetunionen (finnes på svensk). Skrevet rett før Stalins død i 1953, inneholder bl. a. kritikk av den slags økonomiske tiltak *Krustsjov* kom til å gjennomføre seinere.

Mao Tsetung.

Om det nye demokratiet (engelsk utgave i Maos verker, bind 2). Januar 1940.

Om folkets demokratiske diktatur (finnes på norsk i Mao Tsetung, skrifter i utvalg, OKTOBER 1972).

Om den riktige behandlingen av motsigelser i folket (på norsk i utgaven fra OKTOBER nevnt ovenfor, dessuten i eget hefte fra OKTOBER).

Taler på Yenan-konferansen om litteraturen og kunsten (utgitt på norsk i OKTOBERs utgave og i eget hefte fra OKTOBER).

Disse fire artiklene er uunnværlige for den som vil studere proletariatets diktatur. Den første forklarer bl. a. hvordan de halvkoloniale og halvføydale lands frigjøringsbevegelser er første stadium i den sosialistiske revolusjonen. De to siste artiklene legger det teoretiske grunnlaget for kulturrevolusjonen. I tillegg må vi nevne:

Vedtak fra Sentralkomiteen i Kinas Kommunistiske Parti om den Store Proletariske Kulturrevolusjonen – 8. august 1966 (norsk utgave: Folkerepublikken Kinas Ambassade). Skrevet under ledelse av Mao – retningslinjene for kulturrevolusjonen.

Ellers venter forfatteren av dette heftet med spenning på bind 5 av Maos verker, som nå visstnok skal være under oversettelse til engelsk. Det inneholder verker skrevet etter 1949, og vil sikkert by på mye viktig nytt.

Demokrati og diktatur i Sovjet under Lenin og Stalin. Her skal nevnes to romaner og en reiseskildring som forteller mye om både gode og dårlige sider ved sovjetsamfunnet. (Mye om dette også under punktene om trotskismen og om revisjonismen.)

Ostrovski: Hvordan stålet ble herdet (norsk utgave utsolgt. En engelsk billigutgave utgitt i Moskva finnes).

Fadejev: Den unge garde (norsk utgave utsolgt).

Den første romanen er en lett kamuflert sjølbibliografi som går fram til midten av 20-åra (forresten en stadig bestselger i Nord-Vietnam!) Den andre er halvdokumentarisk og handler om en ungdomsgruppes kamp mot nazistiske okkuperanter under 2. verdenskrig. Begge bøkene viser hovedsida som bra, samtidig som de ikke legger fingrene i mellom i kritikk av byråkrati og andre borgerlige feil.

Edgar Snow: Fra Stalingrad til seiren (norsk utgave utsolgt). Krigsreportasje fra 2. verdenskrig. Sovjet sett med en amerikansk liberalers øyne. Åpenhjertig skildring av feil, velvillig hovedtone. Den berømte kinavennen var svært kritisk til Stalin. Det gjør det positive han sier enda mer overbevisende.

Trotskyismen og kritikken av Stalin.

Materiale til spørsmålet om Stalin (3. utgave OKTOBER – 1972). Avviser mange av de vanligste borgerlige angrepspunktene mot Stalin. Dokumenterer at det er løgn at »15 millioner ble drept» (Conquest og andre).

Marxism eller Trotskyism (svensk OKTOBER). Systematisk gjennomgåelse av omtrent alt trotskyismen står for.

Sayers & Kahn: Den store sammensvergelsen (norsk utgave utsolgt). To amerikanske journalister gjennomgår i populær form de forskjellige borgerlige framstøtene mot Sovjet fram til 1945. (Mer under de tre følgende punkter.)

Moskvaprosessene.

Stenografiske rettsreferater (utgitt på norsk før krigen). Uunnværlig dokumentasjon for enhver som virkelig vil studere prosessene.

Advokat D.N. Pritt: Zinovjev & Kamenjev for folkets domstol. Forfatteren, *engelsk jurist og sosialdemokratisk parlamentsmedlem*, forteller om sitt inntrykk fra rettsforhandlingene.

Nordahl Grieg: Ung må verden ennu være (norsk billigutgave). Fremragende roman om Moskvaprosessene og Spaniakrigen, av en som opplevde begge deler på nært hold. Sviende oppgjør med 30-åras »sosialistiske» kritikere av Sovjet. Les den! (Mer under de følgende to punkter.)

Revisjonismens gjennombrudd i Sovjetunionen.

G. Malenkov: Rapport til SUKB(b)s 19. kongress 1952 (engelsk utgave, utsolgt). Skrevet under rettleiing av Stalin – om SUKP(b)s kamp mot byråkratisme og borgerlige feil rett før Stalins død.

Materiale til spørsmålet om Stalin (1. utgave SUF 1968). Bl. a. utdrag av Krustsjovs tale med angrep på Stalin på SUKP(b)s 20. kongress i 1956, og en kommentar til det.

Marxistisk Forum nr. 2 1972 (svensk KFMLs tidsskrift). Inneholder to gode artikler om revisjonismen og Stalin: *År Sovjetunionen kapitalistisk?* og *Baudegruppen och Stalins syn på klasskampen under sosialismen.* (Mer om dette under neste punkt.)

Revisjonismen i Sovjet og Øst-Europa i dag.

Leninisme eller sosialimperialisme – Kinesisk redaksjonell artikkel i anledning Lenins 100-årsdag 22. april 1970 (norsk utgave: Folkerepublikken Kinas Ambassade). Viktig programmatisk skrift om Sovjets sosialimperialisme. Inneholder bl. a. noen viktige Mao-sitater som ikke finnes andre steder. *»Sovjetunionen er i dag underlagt borgerskapets diktatur, storborgerskapets diktatur, et fascistisk diktatur, et diktatur av Hitler-typen.»* (Mao).

Polemikken om generallinja i den kommunistiske verdensbevegelsen. SUKP(b)s Brev og 9 kommentarer til 1963–64 (engelsk utgave Peking 1965, kommentarene 1, 2, 3, 7 og 9 er utgitt på norsk av OKTOBER). Tar opp hele grunnlaget for splittelsen mellom marxist-leninister og revisjonister. Behandler bl. a. Stalin, kapitalismen i Jugoslavia og degenerasjonen i Sovjet.

Sovjetunionens Revolusjonære Kommuniste (bolsjevikenes) program (bl. a. i sin tid utgitt av svensk KFML) – Illegalt sovjetisk marxist-leninistisk dokument – behandler både tida under Lenin og Stalin og Sovjet i 1960-åra.

Polens kommunistiske Parti er arbeiderklassens Parti (I heftet To artikler Mot

Revisjonismen, SUF 1968). Programmatisk artikkel fra det illegale marxist-leninistiske partiet i Polen.

Det Polske Folk vil seire (baksideartikkel i *KLASSEKAMPEN* nr. 3–72). Intervju med representant for Polens Kommunistiske Parti om opprøret i desember 1970.

Bo Gustafsson (redaktor): Sosial-kapitalismen (antologi, Bo Caverfors, Sverige). Om kapitalismen i det revisjonistiske Sovjet. (Mer om dette under Albania.)

Proletariatets diktatur i Kina.

Arbeidernes og bondenes diktatur har eksistert i områder i Kina alt fra rundt 1930. Disse fire reiseskildringene gir bl. a. innblikk i hvordan det fungerte lokalt på forskjellige tidspunkter i den kinesiske revolusjonens utvikling:

Snow: Red Star over China (finnes ennå ikke på norsk, mange engelske billigitgaver). Berømt skildring fra Maos base Yanan før 2. verdenskrig.

Hinton: Fanshen (foreløpig bare på engelsk). Skildring av jordreformen på den tida revolusjonen seiret i hele Kina, 1949.

Jan Myrdal: Rapport fra en kinesisk landsby (finnes på norsk).

Jan Myrdal: Revolusjonen går videre (finnes på norsk).

Den første handler om begynnelsen av 60-åra. I det andre besøket skildres den samme landsbyen etterat kulturrevolusjonen har begynt.

Albania, Enver Hoxha.

I Hoxhas taler fra de siste åra står det mye om revolusjoneringa av det albanske samfunnet. De er en rik kilde til kunnskap om kampen mot borgerlige feil under proletariatets diktatur.

Taler 1967–68, Taler 1969–70 (billige engelske utgaver fra Tirana). Inneholder mye bra. Fra den første samlinga:

Frigjøring av Kvinnen under sosialismen (norsk utgave OKTOBER 1971). Berømt tale om revolusjoneringa av kvinnes stilling.

Beretning til Arbeidets Parti i Albanias kongress (svensk utgave svensk OKTOBER)

– Mye om utviklinga av proletarisk demokrati og diktatur i Albania i 70-åra.

Tale på kongressen av kommunist- og arbeiderpartier i Moskva 16. november 1960. Envers flammende oppgjør med den moderne revisjonismen, forteller om det presset Krustsjov utsatte Albania for.

Arbeidets Parti i Albanias Historie (engelsk utgave – Tirana). Uunværlig for den som vil studere proletariatets diktatur i Albania.

I. Kadare: Giftemålet. (norsk utgave planlagt av OKTOBER.)

Roman om revolusjoneringskampanjen i Albania 1960–67 med mye interessant stoff.

Vietnam, Korea.

Troung Chinh: Framover langs veien Karl Marx kartla. (engelsk, Hanoi 1969).

Meget god framstilling av sentrale spørsmål i marxismen og viktige erfaringer fra den vietnamsiske revolusjon. Bl. a. om kampen for å styrke proletariatets diktatur i DRV.

Kim Il Sung: Beretning om Koreas Arbeiderpartis 5. kongress – 1970 (norsk utgave). Tar

bl. a. opp spørsmålet om kamp mot borgerlig tendenser i Korea, det virker som om synet er påvirket av de siste åras erfaringer fra Kina.

Vest-Europa.

M. McGurran: Om kampen i Irland (OKTOBER 1972). Foredrag av en nord-irsk leder for IRA-officials – forteller bl. a. om »Det frie Derry».

Bo Gustavson: Stemmeretten under kapitalismen (OKTOBER 1970). Lettlest lite hefte om »frie valg» under borgerskapets diktatur.

Norge.

Per Otnes: Da proletariatet dikterte i Hammerfest. (Artikkel, har stått i KLASSE KAMPEN og KONTRAST). Om da proletariatet dikterte noen uker i Hammerfest i 20-åra.

Revolusjonens stadier i Norge (MLGs teoretiske organ RØDE FANE nr. 1.–72) Meget viktig debattinnlegg om proletariatets diktatur i Norge.

— — —

Ellers bør dere følge med i de artiklene om proletariatets diktatur og beslektede emner som kommer i RØDE FANE i tida framover!

HVA ER PROLETARIATETS DIKTATUR?

Fins det en fredelig veg til sosialismen? Hva skjedde i Sovjet under Lenin og Stalin? Er det demokrati i Norge? Betyr folkeavstemninga om EEC at folket har makt? Hva er kulturrevolusjonen? Hvordan fungerer demokratiet i Kina og Albania? Hvordan vil proletariatets diktatur se ut i et vestlig land i dag?

Disse og andre spørsmål tas opp i dette heftet. Framstillinga bygger på eksempler, du trenger ikke å ha studert spørsmålet før. Heftet er delt inn i avsnitt med egne overskrifter, slik at det er lett å slå opp de enkelte sakene. Det bygger på et foredrag som ble holdt i Studentersamfundet i Oslo høsten 1970, og vi gir det ut etter mange oppfordringer.

I heftet finner du også et etterord som tar for seg bl. a. EEC-kampen utfra spørsmålet om demokrati eller diktatur, samt ei omfattende bokliste for de som vil studere mer.

